

Oppsummering av høring og faglig tilrådning fra Miljødirektoratet

Etter høring av forslag om korallrev og typisk høgmyr som nye utvalgte naturtyper

Tilrådning

Miljødirektoratet tilrår at korallrev og typisk høgmyr blir nye utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven, se vedlagt forskrift. Dette er i tråd med oppfølgingsplanen for trua natur og kriterier i naturmangfoldloven.

Korallrev og typisk høgmyr er to av naturtypene som er gitt høyeste prioritet i den tverrsektorielle oppfølgingsplanen for trua natur. Sektorene vurderer her at virkemidlet utvalgt naturtype er egnet og nødvendig for å ta vare på korallrev og typisk høgmyr i et langsiktig perspektiv.

Naturmangfoldloven § 52 angir kriterier som det skal legges særlig vekt på når en skal avgjøre om en naturtype skal bli utvalgt.

Korallrev oppfyller kriteriene i loven om at

- c) naturtypen har en vesentlig andel av sin utbredelse i Norge
- d) det er internasjonale forpliktelser knyttet til naturtypen

Typisk høgmyr fyller kriteriene om at

- a) naturtypen har en tilstand eller utvikling som strider mot forvaltningsmålet for naturtyper i naturmangfoldloven § 4
- d) det er internasjonale forpliktelser knyttet til naturtypen

Innledning

Høringen gjaldt forslag til endring av forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven, for å gjøre korallrev og typisk høgmyr til utvalgte naturtyper.

Klima- og miljødepartementet ba om innspill på om det er enkeltområder der forslagene til virkemidler vil ha spesielt store konsekvenser. Klima- og miljødepartementet ba spesielt om innspill som kunne bidra til å belyse mulige næringsmessige konsekvenser av forslaget.

Høringen omfattet følgende naturtyper:

1. Korallrev
2. Typisk høgmyr

Utvalgte naturtyper omfattes av én felles forskrift hjemlet i naturmangfoldloven.

Klima- og miljødepartementet har gitt Miljødirektoratet i oppdrag å oppsummere høringen og gi en faglig tilrådning.

Innhold

Tilråding.....	1
Innledning.....	1
1 Bakgrunn og begrunnelse for forslaget.....	3
2 Høringsforslaget	4
3 Hjemmelsgrunnlag og rettslige konsekvenser	4
4 Begrunnelse for valg av virkemidler.....	5
4.1 Korallrev	5
4.2 Typisk høgmyr	6
5 Høringen	7
6 Høringsinstansenes syn	10
6.1 Korallrev	10
6.2 Typisk høgmyr	20
7 Direktoratets vurderinger	26
7.1 Korallrev	26
7.2 Typisk høgmyr	29
8 Økonomiske og administrative konsekvenser	32
Vedlegg 1: Forslag til forskrift	34

1 Bakgrunn og begrunnelse for forslaget

Meld. St. 14 (2015-2016) Natur for livet viser til at den økte bruken av arealer og naturressurser har ført til et omfattende tap av naturmangfold og forringelse av mange økosystemer globalt. I den globale rapporten fra det internasjonale naturpanelet (IPBES. 2019. Global assessment report on biodiversity and ecosystem services of the Intergovernmental Science- Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services) framgår det at endret bruk av arealer er det som påvirker naturen mest, både på land og i ferskvann. I Norge er også arealbruksendringer den viktigste negative påvirkningsfaktoren på naturmangfold. Det er et nasjonalt mål at "ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres". Det følger av Meld. St. 14 (2015-2016) Natur for livet og den etterfølgende stortingsbehandlingen, at regjeringen skal iverksette en rekke tiltak for å ta vare på truet natur. For naturtyper omtaler meldingen tiltak for truede naturtyper og naturtyper som er viktige for truede arter.

Klima- og miljødepartementet ønsker å ha en helhetlig tilnærming til arbeidet med truet natur. Miljødirektoratet fikk i juli 2017 oppdrag av Klima- og miljødepartementet om å foreta kost/nyttevurderinger av relevante tiltak for ansvarsarter som er kritisk trua eller sterkt truet, dvs. om lag 90 arter, og i underkant av 40 naturtyper, de aller fleste truede. Alle relevante tiltak skulle vurderes. Det ble gitt føring om at hvis naturtypen eller arten kan tas vare på ved hjelp av flere tiltak (med tilhørende virkemiddel) skal det minst inngripende tiltaket og virkemiddelet velges.

Ei direktoratsgruppe har løst oppdraget og står samlet bak beslutningsgrunnlagene, med noen få unntak som kommer fram i beslutningsgrunnlaget for enkelte arter/naturtyper. Gruppen bestod av Statens vegvesen, Jernbanedirektoratet, Landbruksdirektoratet, Fiskeridirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Forsvarsbygg og Miljødirektoratet.

Miljødirektoratet sendte i 2018 svar på oppdraget til Klima- og miljødepartementet, med en tilråding som ble utarbeidet i samråd med de nevnte direktoratene. Det ble levert beslutningsgrunnlag for 90 arter og 32 naturtyper¹. I dette inngikk anbefalinger om et bredt spekter av virkemidler, herunder forslag om prioritert art for to arter og utvalgt naturtype for 13 naturtyper. Av disse omfatter denne høringen utvalgt naturtype for naturtypene korallrev og typisk høgmyr. På grunn av at Artsdatabanken publiserte ny rødliste for naturtyper høsten 2018, pågår det en faglig oppdatering av enkelte av de øvrige beslutningsgrunnlagene for naturtyper.

For de to naturtypene omfattet av denne høringen er bruk av virkemidlet utvalgt naturtype vurdert som egnet og nødvendig for å ta vare på disse i et langsiktig perspektiv.

Høringsnotatene inneholder en kort presentasjon av de to aktuelle naturtypene, inkludert utbredelse og utvikling, samt påvirkningsfaktorer. Vedlagt høringsdokumentene er beslutningsgrunnlagene for naturtypene, som også inneholder forslag til tiltak for å ta vare på naturtypene og en gjennomgang av ulike virkemidler som kan være aktuelle. I tillegg framgår konsekvenser ved bruk av virkemiddelet, og utkast til forskrift.

Lenke til kart som viser forekomstene som er kjent i dag og som er kommet inn i nasjonale databaser, er <https://arcg.is/11TXPP> for korallrev og <https://arcg.is/1n9bvm0> for typisk høgmyr.

¹ <https://www.miljodirektoratet.no/aktuelt/nyheter/2018/desember-20182/trua-natur-slik-kan-tilstanden-forbedres/>

2 Høringsforslaget

Forskrift om endring i forskrift 13. mai 2011 nr. 512 om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven

Fastsatt ved kongelig resolusjon [...] med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr.100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 52, jf. §§ 53 til 56. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

I

I forskrift 13. mai 2011 nr. 512 om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven gjøres følgende endring:

§ 3 ny nr. 9 og 10 skal lyde:

9) korallrev. Med korallrev menes et havbunnsområde med revbyggende koralldyr i kolonier bestående av både levende og døde deler, som dekker minst 25 m². Korallrevet kan bestå av flere enkeltstående korallkolonier som sammen dekker minst 75 % av minsteområdet.

10) typisk høgmyr. Med typisk høgmyr menes myr der torva danner en markert forhøyning (kuppel) og der det øverste torvlaget kun får tilført næring fra nedbøren (ombrogen torv). Typisk høgmyr omfatter torvmarksformene konsentrisk høgmyr, eksentrisk høgmyr og platåhøgmyr.

§ 5 skal lyde:

§ 5 Handlingsplan

Det skal utarbeides handlingsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel og andre tiltak for naturtypene nevnt i § 3 nr. 1, 2, 3, 4 5, 6, 7, 8, 9 og 10.

II

Forskriften trer i kraft straks.

3 Hjemmelsgrunnlag og rettslige konsekvenser

Etter naturmangfoldloven § 52 kan Kongen i statsråd vedta forskrift som gir bestemte naturtyper status som utvalgt naturtype for å fremme forvaltningsmålet for naturtyper i naturmangfoldloven § 4.

Virkningene av utvelgelsen følger av lovens §§ 53-55. Hovedregelen fremgår i § 53 andre ledd: når et tiltak kan påvirke en forekomst av en utvalgt naturtype, skal en ved utøving av offentlig myndighet og ved forvaltning av det offentlige faste eiendom, ta særlig hensyn til forekomster av en utvalgt naturtype som kan påvirkes for å hindre at naturtypen forringes. Utvelgelsen må dermed ses som en

statlig retningslinje til alle offentlige myndigheter, som skal sikre at naturtypen får mer vekt i avveieringer mot andre samfunnshensyn, enn hensynet til natur normalt vil ha. Det er den enkelte sektormyndighet som foretar vektlegginga innenfor rammene av det enkelte sektorregelverk. Det er hensynet til naturtypen som helhet som skal vektlegges. Ordningen med utvalgte naturtyper innebærer dermed ikke noen fredning av den enkelte forekomsten. Utvelgelsen vil også innebære at naturtypen skal prioriteres sterkere ved fordeling av tilskudd.

Forskriften angir ikke juridisk bindende kartfestede områder for den eller de forekomster som får status som utvalgt naturtype. Miljødirektoratet antar det kan finnes forekomster som ennå ikke er kartlagt og vurdert opp mot definisjonene av naturtypene, og som forskriften dermed i fremtiden vil få virkning for. Statsforvalteren eller kommunen skal informere grunneiere og rettighetshavere som har forekomster omfattet av forskriften på sin eiendom.

For landbrukstiltak innebærer utvelgelsen videre etter §§ 54 og 55 at det innføres en meldeplikt for tiltak som ikke er søknadspliktige etter annet regelverk. Tiltaket skal meldes til kommunen, som kan nekte tiltaket eller gi nærmere pålegg om hvordan tiltaket skal gjennomføres i samsvar med reglene etter skogbrukslova §§ 6 eller 8 eller forskrift etter jordlova § 11.

Naturmangfoldloven § 53 fjerde ledd åpner for at kommunen ved rettslig bindende plan etter plan- og bygningsloven tar endelig stilling til arealbruken i en forekomst av en utvalgt naturtype.

Utvelgingen vil videre etter naturmangfoldloven § 53 første ledd innebære at det ved utøving av aktsomhetsplikten etter lovens § 6, skal tas særskilt hensyn til forekomster av naturtypene for å unngå forringelse av naturtypens utbredelse og forekomstenes økologiske tilstand.

Reglene om utvalgte naturtyper gjelder ikke innenfor områder som er vernet etter naturmangfoldloven kap. V.

4 Begrunnelse for valg av virkemidler

4.1 Korallrev

Korallrev fyller vilkårene i naturmangfoldloven § 52 fjerde ledd bokstav c "naturtypen har en vesentlig del av sin utbredelse i Norge" og bokstav d "det er internasjonale forpliktelser knyttet til naturtypen". Rundt 30% av alle kjente forekomster av *L. pertusa*-rev i verden, er å finne i Norske havområder, jfr høringsforslag vedlegg 6.

Norge er internasjonalt forpliktet å vare på korallrev ved Konvensjonen om bevaring av det marine miljø i Nordøst-Atlanteren (OSPAR-konvensjonen) Vedlegg V og særlig artikkel 3 knyttet til bestemte arter eller habitater på OSPARs liste.

Korallrev inngår i naturtypen "Communities of deep-sea corals" under Resolution No. 4 (1996), dvs. Europeiske naturtyper som trenger spesielle bevaringstiltak. Det er dermed internasjonale forpliktelser til å ta vare på naturtypen både gjennom OSPAR og Bernkonvensjonen.

I tilrådingen fra direktoratsgruppa var utvalgt naturtype etter naturmangfoldloven ett av flere virkemidler som ble anbefalt for nå målet om å ikke få forverret tilstand til korallrev vurdert iht rødliste (95-100 % sannsynlighet å nå målet). I tillegg anbefales ny kartlegging av forekomster langs

kyst og fjord (fortrinnsvis sammen med andre naturtyper på dypt vann), og at det initieres en tverrsektoriell handlingsplan. Det anbefales også at marint vern av korallrev innenfor nml §39 vurderes for lokaliteter der det er hensiktsmessig. En tverrsektoriell handlingsplan anbefales for å samordne, mobilisere og målrette flere virkemidler og tiltak, og eventuelt identifisere de korallforekomster som bør tas spesielt vare på og prioriteres for bruk av virkemidler. Herunder er plan- og bygningslovens virkemidler, forurensingsloven, akvakulturloven, regulere åpning av nye områder etter petroleumsloven en del av anbefalt virkemiddelpakke. Å utbedre kunnskapsgrunnlaget ved kartlegging og studier av toleransenivåer/sårbarhet er av vesentlig betydning.

4.2 Typisk høgmyr

De tre torvmarksformene som utgjør typisk høgmyr (konsentrisk høgmyr, eksentrisk høgmyr og platåhøgmyr) har rødlistestatus sterkt trua (EN). Naturtypen oppfyller dermed vilkåret i naturmangfoldloven § 52 fjerde ledd bokstav a "naturtypen har en utvikling eller tilstand som strider mot målet i §4".

Typisk høgmyr fyller også vilkårene i naturmangfoldloven § 52 fjerde ledd bokstav d "det er internasjonale forpliktelser til å ta vare på naturtypen". Typisk høgmyr inngår i naturtypen "raised bog complexes" under [Resolution No. 4 \(1996\)](#), dvs. Europeiske naturtyper som trenger spesielle bevaringstiltak. Det er dermed internasjonale forpliktelser til å ta vare på naturtypen gjennom Bernkonvensjonen.

De viktigste negative påvirkningsfaktorene for naturtypen er grøfting i forbindelse med jordbruks- og skogbrukstiltak, uttak av torv, nedbygging, oppdyrking og vann- og vindkraftregulering. Naturtypen er altså utsatt for flere negative påvirkningsfaktorer, forårsaket av aktiviteter hos ulike samfunnssektorer. Beslutningsgrunnlaget slår derfor fast at en kombinasjon av flere eksisterende virkemidler sammen med nytt regelverk derfor vurderes som nødvendig for å nå målet for naturtypen. I beslutningsgrunnlaget anbefales områdevern, utvalgt naturtype, forbud mot nydyrking av myr, utfasing av uttak av torv, samt styrket hensyn til naturtypen i arealsaker generelt og forvaltning etter sektorregelverk for å ivareta sentrisk høgmyr (navnet på typisk høgmyr den gang).

Utvalgte naturtyper medfører at det skal tas større hensyn til forekomster av naturtypen ved alle arealinngrep på tvers av sektorer, og er viktig for å unngå arealtap og forringa tilstand i høgmyr som ikke er vernet. I arbeidet med bevaring av verdifull natur, er det identifisert mangler av vern av denne naturtypen. Det forventes at en del mer av denne naturtypen vil bli vernet gjennom det arbeidet. Likevel vil sannsynligvis ikke virkemidlet "vern etter NML" være nok for at et representativt utvalg av naturtypen vil gis en langsiktig bevaring.

Med bakgrunn i dette, anbefaler Miljødirektoratet at typisk høgmyr blir utvalgt naturtype.

Det er behov for tiltak i forekomster for å forbedre den økologiske tilstanden. Her er hydrologisk restaurering særlig aktuelt. Dermed skal det lages handlingsplan for naturtypen, i tråd med naturmangfoldloven § 52.

5 Høringen

Klima- og miljødepartementet etterspurte tilbakemeldinger og innspill til at korallrev og typisk høgmyr er to mulige nye utvalgte naturtyper. Departementet sendte høringsnotatet 7. april 2022 til følgende høringsinstanser, med frist for å sende inn innspill 7. juli 2022:

Departementer:

Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Barne- og familiedepartementet, Finansdepartementet, Forsvarsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Kommunal- og distriktsdepartementet, Kultur- og likestillingsdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Olje- og energidepartementet, Samferdselsdepartementet og Utenriksdepartementet.

Direktorater:

Direktoratet for forvaltning og IKT, Direktoratet for byggkvalitet, Direktoratet for mineralforvaltning, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, Fiskeridirektoratet, Jernbanedirektoratet, Landbruksdirektoratet, Miljødirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Oljedirektoratet, Riksantikvaren, Sjøfartsdirektoratet, Skattedirektoratet, Vegdirektoratet Statens vegvesen og Tolldirektoratet.

Særskilte statlige organer:

Sametinget

Etater og statlige foretak:

Avinor AS, Bane NOR SF, Bioteknologirådet, Enova SF, Forsvarsbygg, Havforskningsinstituttet, Kartverket, Klagenemnda for miljøinformasjon, Kommunesektorens organisasjon (KS), Konkurransetilsynet, KS Bedrift, Universitetet i Oslo Kulturhistorisk museum, Kulturrådet, Kystvakten, Kystverket, Luftfartstilsynet, Mattilsynet, Meteorologisk institutt, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU), Norsk polarinstitutt, NTNU Vitenskapsmuseet, OsloMet, Petroleumstilsynet, Statkraft, Statnett SF, Statsbygg, Statskog SF, Sysselmannen på Svalbard, Unio, Universitetet i Agder, Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo, Universitetet i Stavanger Arkeologisk museum, Universitetet i Stavanger, Universitetet i Tromsø, Universitetet i Bergen, Universitetsmuseet i Bergen, Universitetsmuseet Tromsø Museum og ØKOKRIM.

Statsforvaltere i:

Agder, Innlandet, Møre og Romsdal, Nordland, Oslo og Viken, Rogaland, Troms og Finnmark, Trøndelag, Vestfold og Telemark og Vestland.

Fylkeskommuner:

Agder, Innlandet, Møre og Romsdal, Nordland, Rogaland, Troms og Finnmark, Trøndelag, Vestfold og Telemark, Vestland og Viken.

Kommuner:

Alstahaug, Alta, Alvdal, Alver, Andøy, Aremark, Arendal, Asker, Askvoll, Askøy, Aukra, Aure, Aurland, Aurskog-Høland, Austevoll, Austrheim, Averøy, Balsfjord, Bamble, Bardu, Beiarn, Bergen, Berlevåg, Bindal, Birkenes, Bjerkreim, Bjørnafjorden, Bodø, Bokn, Bremanger, Brønnøy, Bygland, Bykle, Bærum, Bø, Bømlo, Båtsfjord, Dovre, Drammen, Drangedal, Dyrøy, Dønna, Eidfjord, Eidskog, Eidsvoll, Eigersund, Elverum, Enebakk, Engerdal, Etne, Etnedal, Evenes, Evje og Hornnes, Farsund, Fauske,

Fedje, Fitjar, Fjaler, Fjord, Flakstad, Flatanger, Flekkefjord, Flesberg, Flå, Folldal, Fredrikstad, Frogn, Froland, Frosta, Frøya, Fyresdal, Færder, Gamvik, Gausdal, Gildeskål, Giske, Gjemnes, Gjerdrum, Gjerstad, Gjesdal, Gjøvik, Gloppen, Gol, Gran, Grane, Gratangen, Grimstad, Grong, Grue, Gulen, Hadsel, Halden, Hamar, Hamarøy, Hammerfest, Hareid, Harstad, Hasvik, Hattfjelldal, Haugesund, Heim, Hemnes, Hemsedal, Herøy, Herøy, Hitra, Hjartdal, Hjelmeland, Hol, Hole, Holmestrand, Holtålen, Horten, Hurdal, Hustadvika, Hvaler, Hyllestad, Hægebostad, Høyanger, Høylandet, Hå, Ibestad, Inderøy, Indre Fosen, Indre Østfold, Iveland, Jevnaker, Karasjok, Karlsøy, Karmøy, Kautokeino, Kinn, Klepp, Kongsberg, Kongsvinger, Kragerø, Kristiansand, Kristiansund, Krødsherad, Kvam herad, Kvinesdal, Kvinnherad, Kviteseid, Kvitsøy, Kvæfjord, Kvæningen, Kåfjord, Larvik, Lavangen, Lebesby, Leirfjord, Leka, Lesja, Levanger, Lier, Lierne, Lillehammer, Lillesand, Lillestrøm, Lindesnes, Lom, Loppa, Lund, Lunner, Lurøy, Luster, Lyngdal, Lyngen, Lærdal, Lødingen, Lørenskog, Løten, Malvik, Marker, Masfjorden, Melhus, Meløy, Meråker, Midtre Gauldal, Midt-Telemark, Modalen, Modum, Molde, Moskenes, Moss, Målselv, Måsøy, Namsos, Namsskogan, Nannestad, Narvik, Nes, Nes, Nesna, Nesodden, Nesseby, Nissedal, Nittedal, Nome, Nord-Aurdal, Nord-Fron, Nordkapp, Nord-Odal, Nordre Follo, Nordre Land, Nordreisa, Nore og Uvdal, Notodden, Nærøysund, Oppdal, Orkland, Os, Osen, Oslo, Osterøy, Overhalla, Porsanger, Porsgrunn, Rakkestad, Rana, Randaberg, Rauma, Rendalen, Rennebu, Rindal, Ringebu, Ringerike, Ringsaker, Risør, Rollag, Rælingen, Rødøy, Røros, Røst, Røyrvik, Råde, Salangen, Saltdal, Samnanger, Sande, Sandefjord, Sandnes, Sarpsborg, Sauda, Sel, Selbu, Seljord, Senja, Sigdal, Siljan, Sirdal, Skaun, Skien, Skiptvet, Skjervøy, Skjåk, Smøla, Snåsa, Sokndal, Sola, Solund, Songdalen, Sortland, Stad, Stange, Stavanger, Steigen, Steinkjer, Stjørdal, Stord, Stor-Elvdal, Storfjord, Strand, Stranda, Stryn, Sula, Suldal, Sunndal, Sunnfjord, Surnadal, Sveio, Sykkylven, Sømna, Søndre Land, Sør-Aurdal, Sørfold, Sør-Fron, Sør-Odal, Sørreisa, Sør-Varanger, Tana, Time, Tingvoll, Tinn, Tjeldsund, Tokke, Tolga, Tromsø, Trondheim, Trysil, Træna, Tvedestrand, Tydal, Tynset, Tysnes, Tysvær, Tønsberg, Ullensaker, Ullensvang, Ulstein, Ulvik herad, Utsira, Vadsø, Vaksdal, Valle, Vang, Vanylven, Vardø, Vefsn, Vega, Vegårshei, Vennesla, Verdal, Vestby, Vestnes, Vestre Slidre, Vestre Toten, Vestvågøy, Vevelstad, Vik, Vindafjord, Vinje, Volda, Voss herad, Værøy, Vågan, Vågå, Våler, Våler, Øksnes, Ørland, Ørsta, Østre Toten, Øvre Eiker, Øyer, Øygarden, Øystre Slidre, Åfjord, Ål, Ålesund, Åmli, Åmot, Årdal, Ås, Åseral og Åsnes.

Organisasjoner:

A/S Norske Shell, Abelia, Advokatforeningen, AF-gruppen, Animalia, Artsdatabanken, Asplan Viak AS, Attac Norge, Avfall Norge, Bivdu, Bjerknessenteret for klimaforskning, Boligbyggelaget USBL, Bygg 21, Bygg og Bevar, Byggenæringens landsforening, Byggevarerindustriens forening, Byggfakta AS, Byggmesterforbundet, CICERO Senter for klimaforskning, COWI AS, Den norske turistforening, Det norske veritas – DNV GL, Drivkraft Norge, Energi Norge, Entreprenørforeningen - Bygg og anlegg, Esso Norge AS, Fagpressen, Finans Norge, Fiskebåt, Foreningen fredet, Forskningsstiftelsen Fafo, Fortum Oslo Varme AS, Forum for miljøteknologi, Forum for natur og friluftsliv, Forum for utvikling og miljø, Framtiden i våre hender, Fridtjof Nansens Institutt, Friluftsrådernes landsforbund, Gartnerhallen SA, Greenpeace, Hafslund AS, Hovedorganisasjonen Virke, Hurtigruten AS, Huseiernes landsforbund, Høgskolen i Innlandet, Høgskolen i Sørøst-Norge, Industri Energi, Innovasjon Norge, Kjøtt- og fjørfebransjens landsforbund, Kornbøndernes interesseorganisasjon, Kystrederiene, Kystskogbruket, Landsorganisasjonen i Norge (LO), Landsmanslutninga av vasskraftkommunar, Maskinentreprenørenes forbund, Matmerk, Miljøstiftelsen Bellona, Naturhistorisk museum Nasjonalt nettverk for botaniske hager, Natur og ungdom, Naturhistorisk museum - Universitetet i Oslo, Naturvernforbundet, Nelfo, NHO Logistikk og Transport, NHO Luftfart, NHO Mat og drikke, NHO Reiseliv, NHO Sjøfart, NHO Transport, NOAH for dyrs rettigheter, Nofima AS, Norcem AS, Norconsult AS, Nord universitet, Nordisk konservatorforbund – Norge, Norges astma- og allergiforbund, Norges Automobil-Forbund, Norges bilbransjeforbund, Norges bondelag, Norges bygg- og eiendomsforening,

Norges fiskarlag, Norges forskningsråd, Norges handelshøyskole, Norges Handikapforbund, Norges jeger- og fiskerforbund, Norges kulturvernforbund, Norges kystfiskarlag, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges miljøvernforbund, Norges rederiforbund, Norges skogeierforbund, Norsk almenningforbund, Norsk Bergindustri, Norsk bioenergiforening (NoBio), Norsk bonde- og småbrukarlag, Norsk byggtjeneste AS, Norsk eiendom, Norsk elbilforening, Norsk fjernvarme, Norsk forening for fartøyvern, Norsk forening mot støy, Norsk friluftsliv, Norsk gartnerforbund, Norsk gjenvinning AS, Norsk Hydro ASA, Norsk industri, Norsk institutt for bioøkonomi (Nibio), Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU), Norsk institutt for naturforskning, Norsk institutt for vannforskning, Norsk kommunalteknisk forening, Norsk kulturarv, Norsk kulturminnefond, Norsk landbruksrådgiving, Norsk landbruksamvirke, Norsk maritimt museum, Norsk olje og gass, Norsk ornitologisk forening, Norsk plantevernforening, Norsk sau og geit, Norsk vann BA, Norsk varme, Norsk zoologisk forening, Norske boligbyggelags landsforbund (NBBL), Norske felleskjøp SA, Norske havner, Norske landbrukstjenester, Norske reindriftsamers landsforbund, Norske sjømatbedrifters landsforening, NORSKOG, Nortura SA, Nye Veier AS, Næringslivets hovedorganisasjon, Rambøll Norge AS, Regelrådet, Røde Kors, Rådgivende ingeniørers forening, SABIMA - Samarbeidsrådet for biologisk mangfold, SINTEF, Sjømat Norge, Sjømatbedriftene, Skattebetalerforeningen, Småkraftforeninga, Spire - Utviklingsfondets ungdom, Standard Norge, Statistisk sentralbyrå, Statoil ASA, Stavanger maritime museum, Stiftelsen Bergens sjøfartsmuseum, Stiftelsen for samfunns- og næringslivsforskning, Stiftelsen Miljøfyrtårn, Stiftelsen Miljømerking, Svalbards Miljøvernfond, TINE SA, Transportøkonomisk institutt, , TYR Norsk kjøttfeavslag, Utmarkskommunenes sammenslutning, Utviklingsfondet, Veidekke ASA, Velforbundet, Vellenes fellesorganisasjon, Vitenskapskomiteen for mat og miljø, WWF-Norge, Yara Norge AS, Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund og ZERO - Zero Emission Resource Organisation.

Høringssaken ble også lagt ut på Klima- og miljødepartementets nettside. Det kom inn høringsuttalelser fra 54 instanser. Av disse var 13 uten merknader. Høringsuttalelsene i sin helhet er å finne på Klima- og miljødepartementets nettsider:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-av-forslag-om-korallrev-og-typisk-hogmyr-som-utvalgt-naturtype/id2906450/> .

Følgende instanser og organisasjoner uttalte seg i høringen:

Departementer:

Helse- og omsorgsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Olje- og energidepartementet og Samferdselsdepartementet.

Direktorater:

Direktoratet for mineralforvaltning, Fiskeridirektoratet, Landbruksdirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Oljedirektoratet og Riksantikvaren.

Særskilte statlige organer:

Sametinget

Etater og statlige foretak:

Artsdatabanken, Forsvarsbygg, Kystverket, Meteorologisk institutt, Statens kartverk, Statens vegvesen og Statistisk sentralbyrå.

Statsforvaltere i:

Innlandet, Møre og Romsdal, Nordland, Oslo og Viken, Rogaland og Trøndelag.

Fylkeskommuner:

Nordland, Trøndelag og Viken.

Kommuner:

Fauske, Fredrikstad, Frøya, Halden, Hvaler, Kinn, Kvam, Nordre Follo, Sandefjord og Ullensaker.

Organisasjoner:

Avfall Norge, BirdLife Norge, Byggmesterforbundet, Fiskebåt - havfiskeflåtens organisasjon, NHO Transport, Norges Fiskarlag, Norsk Kommunalteknisk Forening, Norske Torv og Jordproducenters bransjeforbund, Norskog, Sabima, Sjømat Norge, Sjømatbedriftene, Tekna og WWF Verdens naturfond.

Private bedrifter:

Equinor ASA, NIVA og Akvaplan-niva

Byggmesterforbundet, Fauske kommune, Halden kommune, Helse- og omsorgsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Kinn kommune, Kunnskapsdepartementet, Kystverket, Olje- og energidepartementet, Samferdselsdepartementet, Statens kartverk, Statens vegvesen og Statistisk sentralbyrå har sendt hørings svar uten merknader.

6 Høringsinstansenes syn

6.1 Korallrev

Generelle merknader:

Artsdatabanken, Avfall Norge, BirdLife Norge, Equinor ASA, Fiskebåt, Fiskeridirektoratet, Fredrikstad kommune, Frøya kommune, Hvaler kommune, Kvam kommune, Landbruksdirektoratet, Norges Fiskarlag, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk kommunalteknisk forening, Oljedirektoratet, Olje- og energidepartementet, Riksantikvaren, Sametinget, Sabima, Sjømat Norge, Statsforvalter Nordland, Statsforvalter Møre og Romsdal, Statsforvalter Oslo Viken, Statsforvalter Rogaland, Statsforvalter Trøndelag, Tekna, Trøndelag fylkeskommune, Viken fylkeskommune og WWF støtter utvalgt naturtype som virkemiddel for korallrev.

Ingen av høringsinstansene som har gitt innspill uttaler at de er negative til forslaget om å gjøre korallrev til utvalgt naturtype.

I tillegg til de som er nevnt over, har Samferdselsdepartementet og Kystverket og avgitt uttalelser og at de ikke har merknader til forslaget som angår naturtypen korallrev.

Mange stiller seg positive

Med noen få unntak uten holdning spesifikt, viser uttalelsene en generell støtte til verdien av å beskytte naturtypen og mange stiller seg positive til utvelgelse av korallrev. For eksempel Equinor anerkjenner at korallrevene er svært viktige for det biologiske mangfoldet i norske havområder og BirdLife viser til at korallrevene er viktig for et bredt spekter naturmangfold, ikke minst som oppvekstområder for fisk og andre marine skapninger sjøfuglene våre er avhengige av og at beskyttelsen derfor må være effektiv og omfattende. Norges Fiskerlag ser positivt på at korallrev får et sterkere vern, og mener at å utpeke korallrevene som utvalgt naturtype kan være et godt virkemiddel. Frøya kommune anser forslaget som et viktig tiltak slik at naturtypen blir tatt ekstra hensyn til under framtidig plan- og utbyggingsprosesser. Forsvarsbygg mener det sentrale må være å sikre de økologiske sammenhengene og beskytte mot negative påvirkninger fra tilførsler, inngrep og andre påvirkninger over tid. Artsdatabanken støtter forslaget om å ha korallrev som en utvalgt naturtype og at dette spesielt vil kunne være virkningsfullt for beskyttelse av de kystnære korallene.

Behov for avklaringer

Det er påpekt ønsker om ytterligere avklaringer før utvelgelsen og for at utvelgelse av korallrev skal oppnå tiltenkt effekt.

Fiskeridirektoratet reiser flere spørsmål som de ber om avklares før utvelgelse vedtas og påpeker behovet for kartlegging. De viser til at definisjon reiser to utfordringer: "Definisjonen burde vært holdt opp mot teknisk informasjon i et forsøk på å vurdere om den er hensiktsmessig sett opp mot de faktiske mulighetene å kartlegge forekomstene". De påpeker at presisjonen i multistråle-kartlegging avhenger av utstyret, tolkingen og der veggrev ikke nødvendigvis identifiseres, og at formålet må settes mot kartleggingen. Metodikk som video/bilder og syntetisk apertur sonar er bedre egnet for veggrev/mindre områder. Den andre utfordringen er knyttet til: "... kartleggingen og oppstår fordi korallrev som vokser på fjellveggene ikke oppdages uten videre med multistråle ekkolodd".

Fiskeridirektoratet viser til at en rekke områder med korallrev er stengt for fiske som generell regel om å utvise særlig aktsomhet ved fiske i nærheten av korallrev, og at da fremstår følgende setning i punkt 6.1, andre avsnitt som feil: «Vedtaket betyr at det innføres en utvidet beskyttelse mot all type fiskeri som kan skade korallrev, som fiske med garn og line i korallområder» Regelen spesifiserer ikke garn og line slik den er utformet, men er utformet slik at den gjelder generelt. Fiskeridirektoratet mener at det er en feil i høringsnotatet og som ikke har sin opprinnelse fra direktoratsgruppens utredning av forslagene.

Fiskeridirektoratet mener videre at hvis forslaget er bygget på at beskyttelsen korallrevene er gitt i fiskerilovgivningen ikke er tilstrekkelig, burde det vært kommunisert tydelig i høringsnotatet, hvilket ikke er gjort. Nærmere regler burde deretter vært gitt av fiskerimyndighetene.

Oljedirektoratet peker på at en sentral del av en avgjørelse på om korallrev skal bli utvalgt, er særlig vektlegging av punkt a-d i §52 i Naturmangfoldloven og ber om en bekreftelse på om disse punktene er oppfylt, jfr vedlegg 2 (eller noen av de andre vedleggene). De skriver videre med henvisning til Vedlegg 4; I endringsforslag til *Forskrift om endring i forskrift 13.mai 2011 nr. 512 om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven* er det i §5 lagt inn forslag om en handlingsplan for naturtypene. Hvis vedlegg 6 har som formål å dekke grunnlaget for forskriftsendringen i §5 om en handlingsplan, så må dette presiseres i dokumentnavn, beskrivelse og konklusjon.

Øvrige generelle merknader

BirdLife Norge mener generelt at UN er et godt grep for å bremse tapet av særlig viktig natur, men frykter at hensynssonene og forvaltningen av kjente korallrev vil lide under press fra sterke næringsinteresser til tross for utvelgelse som UN. De fremhever at utvelgelse av korallrev som UN må følges av gode arealplaner for havområder og klare retningslinjer for forvaltning av korallrev.

Landbruksdirektoratet støtter at naturtypen korallrev gis status som utvalgt naturtype med bakgrunn i at høringsnotatet viser til at naturtypen ikke påvirkes av landbruk, og derfor ikke utløse meldeplikt for noen skog- og jordbrukstiltak og ikke gi noen negative konsekvenser for landbruket.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) støtter høringsforslaget om utvelgelsen av korallrev da de har egne prosesser innen energisektoren som er rigget for å håndtere prioritert art og utvalgt naturtype. De viser i sin uttalelse av 10. juni 2022 at de foreslåtte endringene til dels er et resultat av tidligere samarbeid i direktoratsgruppa for trua natur, som NVE også deltok i. Korallrev var også en del av arbeidet i 2018, men ble ikke grundig vurdert av NVE på grunn av tilknytningen til det marine. NVE antar at naturtypen korallrev på sikt kan bli aktuell, spesielt knyttet til havvindprosjekter.

Olje- og energidepartementet støtter høringsvaret fra NVE datert 10. juni 2022 og har ingen ytterligere merknader utover dette.

Statsforvalterne i Trøndelag, Møre og Romsdal, Nordland, Oslo og Viken og Rogaland stiller seg positive til forslaget. Vedtak av korallrev som utvalgt naturtype vil gi et vesentligere sterkere fundament for å sikre lokalitetene i arealplanlegging og i saksbehandling etter ulike sektorlover og påpeker videre behovet for kartleggingsverktøy. For eksempel Statsforvalteren i Møre og Romsdal fremhever behovet for gode kartleggingssystemer og innsynsløsninger til behandling av plan- og inngrepssaker og forundersøkelser i akvakultursaker. *“Det vil vere svært viktig for grunneigarar, tiltakshavarar, planmiljø, kommunar, og sektormyndigheiter at førekomstane raskt er lett tilgjengelege i offentlege innsynsløysingar, og at samanhengane mellom forskriftsdefinisjonane av naturtypene og kartleggingssystema er eintydige. Vidare må ein prioritere å få på plass metodikk for kartlegging og verifisering av korallrev, både for bruk i eit nasjonalt prosjekt for marin grunnkartlegging, i ulike plan- og inngrepssaker og i forundersøkingar i akvakultursaker”.*

Statsforvalteren i Trøndelag påpeker at det er et høyt press på næringsutvikling; havbruk, kabler og rør, taredyrking og skytefelt og mener at marint vern etter naturmangfoldloven ikke ivaretar korallene godt nok da det fortsatt er lov å drive fritidsfiske og at kroker og fiskeutstyr setter seg fast i korallene. Kun et fåtall av korallrevene langs Trøndelagskysten er vernet etter havressursloven eller naturmangfoldloven som marint verneområde, og havområdene er under stort press.

Statsforvalteren i Oslo og Viken viser til at de fleste korallrev allerede er vernet mot direkte inngrep og arealbruksendringer gjennom Ytre Hvaler nasjonalpark og at viktigste trusler mot disse er klimaendringer og diffus forurensing og forringelse av vannkvalitet. Dersom utvelgelsen fører til bedre kartlegging, overvåking og utredning av bevaringstiltak vil det være positivt. Etter deres erfaring, er virkemidlet utvalgt naturtype særlig effektivt og virkningsfullt for å ta vare på naturtyper som er truet av arealbruksendringer eller andre tiltak som forutsetter offentlig godkjenning.

Statsforvalter i Nordland påpeker blant annet betydningen av vår viktigste korallbyggende art utgjør en tredjedel av alle kjente forekomster av *Desmophyllum pertusum* (Merknad: Tidligere navngitt *Lophelia pertusa*) i verden, som utgjør mesteparten av norske korallrev, er å finne i norske farvann. Dette innebærer et internasjonalt ansvar. Videre at Havforskningsinstituttet (HI) har gjennomført et

tokt i Nordland i fjor vår og hvor de fant 44 før ukjente korallrev, men mange av disse var i dårlig tilstand. De skriver videre at “Korallrev er en av de marine økosystemene med et spesielt høyt antall økosystemtjenester og dermed av svært høy verdi for livet i havet og for oss mennesker”.

Statsforvalteren i Rogaland uttaler at å få med korallrev som utvalgt naturtype vil gjøre at de får bedre mulighet å gi forekomster i Rogaland en trygg framtid, men at definisjonen av naturtypen i forslaget er noe snever og ber om at forskriften omfatter flere naturtyper med ulike typer av koraller, både korallrev og korallskog –se eget avsnitt om definisjon.

Kommunene Frøya, Hvaler, Kvam ser positivt på at korallrev vedtas som utvalgt naturtype og gis den beskyttelsen dette innebærer. Det er viktig at områdene med korallrev i Fredrikstad ivaretas, selv om mange av de er innenfor områder som er omfattet av annet vern i dag. I høringsdokumentene er ikke Hvaler kommune tatt med i listen over kjente forekomster med korallrev i Viken fylke. Det er kun korallrevet i Sekken som blir berørt av forskriftsendringen.

Meteorologisk institutt stiller seg undrende til at landbruk ikke regnes som en påvirkningsfaktor på korallrev, og etterlyser det faglige grunnlaget for en slik konklusjon.

Nordland fylkeskommune: Nordland fylkesting ber om et bedre kunnskapsgrunnlag for naturtypene. Dette fordrer en satsning på marine grunnkart, areal- og naturregnskap og annen type kartlegging for å kunne fortsette utviklingen langs kysten av Nordland. Nordland fylkesting ber om at staten tar kostnaden for å utarbeide kunnskapsgrunnlaget for disse naturtypene.

Nordland fylkesting anbefaler at Klima- og miljødepartementet synliggjør konsekvenser og omfang for ulike deler av næringslivet i forbindelse med en innlemming av naturtypen korallrev i forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven.

Norges Fiskarlag ser positivt på at korallrev får et sterkere vern fra flere påvirkningskilder, og mener at å utpeke korallrevene som utvalgt naturtype kan være et godt virkemiddel. Norges Fiskarlag er også tilfreds med at høringsnotatet legger til grunn at fiskerisektorens virkemidler gir tilstrekkelig beskyttelse i forhold til disse påvirkningene. Høringsnotatet redegjør ikke for hvilke økonomiske konsekvenser en innstramning i fisket og evt. stenging av nye områder vil ha å si for næringa. Dette må undersøkes grundigere.

Norsk kommunalteknisk forening ønsker forslaget om å gi korallrev status som utvalgt naturtype velkommen. De ser at uklar og utdatert kartlegging av områdene kan føre til utfordringer ved kommunens rolle og saksbehandling. Det anbefales at staten tar en ledende rolle i arbeidet med å utføre nye kartlegginger av naturtyper slik at forskriften om utvalgte naturtyper blir et presist virkemiddel i kommunal arealforvaltning.

Riksantikvaren støtter forslaget til korallrev som utvalgt naturtype.

Sabima støtter forslaget om at korallrev blir utvalgte naturtype. De påpeker videre at de finner det uakseptabelt dersom forskriften som et resultat av høringen blir svakere enn foreslått, eller åpner for unntak.

Sjømat Norge gir generell støtte til forslaget om korallrev som utvalgt naturtype. De forventer videre at det gjøres vurdering av de økonomiske konsekvenser dette forslaget kan ha for de berørte parter.

Sjømatbedriftene er glad for at situasjonen for naturtypen har fått endret status til det bedre siden 2011. Havbruksnæringen er en næring hvor det er et uttalt mål at denne skal vokse betydelig. Sjømatbedriftene mener det på denne bakgrunn er viktig at departementet og forvaltningen for øvrig bidrar til at denne målsettingen kan tas i bruk. De oppsummerer og konkluderer at 1) det vil være av

vesentlig betydning at det blir innhentet mer kunnskap om hvilke påvirkninger havbruk kan ha på korallrev, 2) det må utarbeides klarere retningslinjer for både hvilke korallrev som skal være omfattet, og også på forskjellen mellom en korallforekomst og et korallrev, 3) vurderinger av korallrev eller forekomster og reguleringer av disse må gjøres i samråd med lokale fiskere, industriaktører og tilknyttede organisasjoner.

Sjømatbedriftene noterer seg at departementet mener akvakultur har konsekvenser i form av fysisk påvirkning på bunnen for eksempel i form av forankring og utslipp som kan påvirke korallrev i nærheten. Sjømatbedriftene er ikke umiddelbart enig med departementet i dette. Sjømatbedriftene mener det blir gjort grundige undersøkelser fra selskapene både med undervannskamera (ROV) og på andre måter før en legger ut fortøyninger, og det kan derfor ikke anføres at fortøyninger er et problem for korallrev. Sjømatbedriftene vil særlig peke på at det er viktig både å vurdere hvilken vei strømmen på lokaliteten går, og også hvor dypt korallrevet sitter. Noen korallrev sitter for eksempel på en bratt fjellskråning og vil derfor i mye mindre grad være påvirket av utslipp fra fiskeoppdrett.

Tekna støtter forslaget om korallrev som utvalgt naturtype. Forslaget fremstår som godt faglig forberedt og begrunnet og ber om at arbeidet med å utarbeide handlingsplaner gis økt prioritet.

Trøndelag fylkeskommune stiller seg bak forskriftsendringen slik at korallrev får status som utvalgt naturtype. De mener mer kartlegging av koraller vil være viktig, slik at man får et bedre kunnskapsgrunnlag for å gjøre vurderinger av tiltak. De anbefaler videre at det etableres kriterier som viser korallrevenes omfang/størrelse, tetthet og tilstand. På den måten vil man kunne fastsette verdien mot andre nærings- og samfunnsinteresser. De vil også anbefale at det fastsettes en sone rundt aktuelle koraller som viser hvor nærme naturtypen man kan bedrive fiske og gjennomføre andre tiltak. Dette vil gjøre det enklere for aktuelle aktører å vite hvor nærme denne utvalgte naturtypen de kan ha aktivitet.

Viken fylkeskommune skriver at det bør åpnes for at vernebehov kan skjerpes eller nedtones senere, når kunnskap om forekomster og vernebehov er bedre kjent. Det vil også være behov for å kunne gå nærmere inn på næringsmessige sider senere, når vi vet mer om forekomstene og behovene for vern. Regelverket bør utformes slik at det gis adgang til å skjerpe eller lempe på tiltak, sett over tid.

Videre uttaler Viken fylkeskommune at det er større usikkerhet og kunnskap om forekomstene under vann, sammenlignet med hva vi ser og vet om UN på land. Det er vanskelig å kvantifisere de alternative kostnadene knyttet til tiltak i sjø. Fra et næringsperspektiv vil områdevern kunne hindre fiskeri og enkelte typer akvakultur. Det medgår både tid for mannskapene og driftsutgifter for fiskefartøy når de får forlenget «reisevei» uten å kunne drive aktivt fiske.

Over tid vil det være viktig for fylkeskommunen å ha midler til rådighet for å fram oppmerksomhet om korallrevene våre. Det er mange forekomster i Oslofjorden innenfor Vikens grenser og fylkeskommunene mener at Fredrikstad og Hvaler, gjerne i forbindelse med nasjonalparken, bør få egne midler til tiltak for kartlegging og til å styrke fagmiljøet om korallrevene våre. I dette bildet bør fiskeriene få plass - også for å finne avbøtende eller kompensatoriske tiltak for næringsfisket.

Verdens naturfond WWF stiller seg positiv til forslaget. Ekstra beskyttelse av sårbar natur i form av utvalgte naturtyper er viktig verktøy, og i WWFs syn en helt nødvendig del av verktøykassa for å stoppe det pågående tapet av naturmangfold. WWF fremhever at dette må innebære et linjeskift i norsk naturforvaltning med betydelige virkemidler for å ivareta de utvalgte naturtypene og innføring av flere av tiltakene presentert i virkemiddelpakkene beskrevet i beslutningsgrunnlaget for naturtypene. Det er også nødvendig å sørge for at utnevningen av utvalgt naturtype gjelder i hele

naturtypens utbredelsesområde, for korallrev i alle norske havområder inkludert utenfor 12 nautiske mil.

Natur er avgjørende for fremtidig økonomi og kostnader for samfunnet. Dersom økonomiske konsekvenser skal med i vurderingen, må dette være basert på et langtidsperspektiv, og ikke kortsiktige konsekvenser slik det tilsynelatende legges opp til. WWF ønsker også å påpeke at det alternative målet, å videreføre naturtypenes status på rødlista, er utilstrekkelig for å nå vårt nasjonale mål for bevaring av arter og naturtyper.

WWF er sterkt uenige i at fiskerisektorens virkemidler er tilstrekkelige. De skriver at *“Blant annet fordi vi ikke har tilstrekkelig kunnskap om utbredelsen av korallrev og fordi fiskerne ikke har en interesse av å melde inn bifangst / funn av koraller. Til tross for at det er obligatorisk for alle kommersielle fiskere å rapportere inn bifangst av koraller fra første fangede kilo, er det svært få slike tilfeller fra norsk fiskerinæring”*. WWF krever derfor en ny kartlegging av forekomster av korallrev langs kyst og fjord (fortrinnsvis sammen med andre naturtyper på dypt vann) og at det initieres en tverrsektoriell handlingsplan for å bevare korallrev langs kysten.

Videre uttaler WWF så *“gjelder ikke naturmangfoldloven §52 om utvalgte naturtyper i norsk økonomisk sone eller på kontinentalsokkelen. Det betyr at kun korallrev innenfor 12 nautiske mil vil være definert som utvalgt naturtype. Dermed blir ikke lovens §1 (formål) eller §4 (forvaltningsmål for naturtyper og økosystemer) ivaretatt”*.

Kartgrunnlag

Artsdatabanken peker på at kartlegging, kartfesting og publisering på kjente kart som er i bruk innenfor bla fiskerinæringen har vist seg å være et godt virkemiddel for å spre kunnskapen om forekomsten. De ønsker økt fokus på kartlegging og da spesielt av de kystnære korallene. Ved utvelgelse av naturtyper som det skal knyttes særskilte forvaltningstiltak til er det viktig å vise til et solid faggrunnlag basert på sektor nøytralitet, som rødlistevurdering og forvaltning av type og beskrivelsessystemet NiN (natur i Norge). NiN skal benyttes til all kartlegging i offentlig regi.

Akvaplan og NIVA fremhever viktigheten av at korallrev kartlegges for å få på plass den kunnskapen man trenger, og at kartlegging gjøres iht NiN. I etterkant av rapporten, Bekkby m fl 2021, pågår nå i år arbeid for å videreutvikle metodikk som definerer økologisk kvalitet for lokaliteter. De mener det er viktig at metodikk for å kartlegge korallrev som UN koordineres med metodikkutviklingen som gjøres for å definere økologisk kvalitet iht Miljødirektoratets instruks. De skriver at vurdering av økologisk verdi mot samfunnsnyttene krever objektive vurderingskriterier som bør være tilgjengelige for myndighetene. Akvaplan NIVA anbefaler: Kunnskap om hva som finnes, status (sjeldenhet, unikhhet, helhet), økologisk status, helse. Kartlegging kombinert med populasjonsundersøkelser.

Statsforvalterne, for eksempel Nordland, påpeker at det ikke er et godt nok system for registrering av koraller. Informasjonen er i dag fordelt mellom ulike etater og mye informasjon fra kartleggingsrapporter er ikke lagt inn i offentlige databaser. Statsforvalteren i Møre og Romsdal påpeker at en må *“prioritere å få på plass metodikk for kartlegging og verifisering av korallrev, både for bruk i eit nasjonalt prosjekt for marin grunnkartlegging, i ulike plan- og inngrepssaker og i forundersøkingar i akvakultursaker.”*

Fiskeridirektoratet mener at kartlegging er nødvendig for at eksisterende virkemidler (akvakulturloven, forurensingsloven) skal kunne beskytte korallrev. Kartleggingen og utvelgelsen har betydning for at arealplanprosesser skal kunne beskytte korallrev.

For å unngå at fjorder eller havområder med flere nyoppdagede små og spredte korallområder blir gjort utilgjengelig for fiske, foreslår Norges Fiskarlag at det etableres kriterier for å vurdere viktigheten av korallområdene.

Sjømat Norge peker på at det er manglende kunnskap om utbredelse av korallrev og påvirkning fra havbruk. *“Det kreves mer kunnskap knyttet både til utbredelse og påvirkningsfaktorer. Her vil både myndighetene og sjømatnæringen selv måtte bidra. Det må gjøres skjønnsmessige vurderinger av de enkelte sektormyndigheter for hvordan næringsvirksomhet skal vektlegges i forhold til forekomst av koraller. Dette er utfordrende med bakgrunn i manglende kunnskap om korallrev og faktisk påvirkning av havbruksaktivitet”.*

Landbruksdirektoratet uttaler at de under arbeidet i direktoratsgruppa for “Prosjekt trua natur”, forutsatte at konsekvensene for sektorinteressene skulle utredes. Videre at forekomstene til naturtypene skulle være tydelig avgrenset og mulig å kartfeste på en slik måte at det er mulig for kommune og grunneier å forholde seg til dem.

Handlingsplan

Ett tema som går igjen i flere innspill er handlingsplaner. Sabima mener man må si noe mer spesifikt om hvordan alle de korallrevene utenfor 12 nautiske mil skal beskyttes, og etterlyser flere handlingsplaner og at ferdige handlingsplaner blir tilgjengelig på Miljødirektoratets hjemmesider.

WWF mener det er påkrevd en ny kartlegging av forekomster av korallrev langs kyst og fjord (fortrinnsvis sammen med andre naturtyper på dypt vann) og at det initieres en tverrsektoriell handlingsplan for å bevare korallrev langs kysten.

Sjømat Norge mener at det erfaringsmessig har det vært variasjon i forvaltningspraksis på havbruk mht korallrev, og støtter forslaget som innebærer at det skal utarbeides en handlingsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel og andre tiltak. For havbruksnæringen vil det være viktig at en handlingsplan bidrar til forutsigbarhet og gir klare retningslinjer for forvaltning, skjøtsel og tiltak av korallrev. Sjømat Norge mener det vil være vesentlig å få på plass klare retningslinjer som omfatter hvordan utvalgt naturtype skal vektlegges i forhold til samfunnsnyten. Om ønskelig bidrar Sjømat Norge gjerne med ytterligere innspill til en slik handlingsplan.

Sjømat Norge mener videre at det bør være rom for endringer i handlingsplanen når ny kunnskap tilsier dette.

Flere mener det burde vært gjort mer

I høringsuttalelsene etterlyser mange at det burde vært gjort mer for å ta vare på naturmangfoldet generelt, og trekker fram at det er anbefalt flere virkemidler i beslutningsgrunnlaget for naturtypen. For eksempel Tekna, WWF, og Sabima uttrykker bekymring for fremdriften i arbeidet med å ta vare på natur, og mener at takten må trappes opp. De vil be regjeringen styrke fremdriften i arbeidet med å følge opp beskyttelse av truede arter og naturtyper, i tråd med økt oppmerksomhet om dette internasjonalt, og påpeker at en slik opptrapping vil skape behov for økte bevilgninger.

Sabima etterlyser en evaluering av virkemiddelet UN og beklager at arbeidet med utvelgelse ikke går langt raskere og etter Stortingets forventninger. Særlig bør naturtyper som er foreslått i hoveddokument for trua natur, komme på høring.

Spørsmål om beskyttelse av korallrev utenfor 12 nautiske blir tatt opp, for eksempel Sabima påpeker at naturmangfoldloven ikke gjelder utenfor 12 nautiske mil og at man må si noe mer spesifikt om hvordan alle korallrev som finnes der skal beskyttes. WWF skriver: *“Det er også nødvendig å sørge for at utnevningen gjelder hele naturtypens utbredelsesområde, for korallrev i alle norske havområder inkludert utenfor 12 nautiske mil”*.

Budsjettposter og behov for midler

Flere peker på behovet for å kartlegge og bedre kunnskapen om korallrev og påvirkningsfaktorer, noe som vil gi behov for midler. Statsforvalteren i Oslo og Viken uttaler at det skal tas særlige hensyn til utvalgte naturtyper ved tildeling av tilskudd. Statsforvalteren forvalter tilskuddsordninger som fremmer trua arter og naturtyper, herunder skjøtsel av andre utvalgte naturtyper som trenger vedvarende aktiv skjøtsel for å bli holdt i hevd. Dersom utvelgelse av flere naturtyper ikke samtidig medfører en økning av denne tilskuddsrammen, vil utvelgelsen av flere naturtyper uthule den etablerte tilskuddsordningen.

Definisjon av naturtypen i forskrift og forvaltning av områdene

Akvaplan -NIVA støtter forslaget til utvidet definisjon (kursiv utheving) som vises i Vedlegg 2, kap. 4. De mener at det bør presiseres at “døde deler” også omfatter korallgrus jfr beskrivelse vedlegg 6., og foreslår følgende justering: *“fra ... bestående av levende og døde deler, --- endres til ... bestående av levende og/eller døde deler”*. Den foreslåtte definisjonen for korallrev kan også passe “veggrev” men det er behov for å utvikle tids- og kosteffektive metoder å kartlegge bratte vegghabitater

Sabima anbefaler at minstemålet (definisjon) bør være 20 kvadratmeter for rev og at det er tilstrekkelig at mer enn halvparten av arealet er dekket når det er flere mindre forekomster.

Sjømatbedriftene mener en nedre grense på 25 m² eller enkeltstående korallkolonier som dekker >75 % av minsteområdet potensielt vil kunne medføre svært mange korallrev. Dersom korallrev i tillegg blir en utvalgt naturtype, vil man risikere svært små områder med særskilte reguleringer og begrensninger, samt oppstykket og forskjellige reguleringer. For fiskeriene kan dette bli utfordrende. De mener det er avgjørende at vurderinger av eventuelle korallrev og forekomster og regulering av fiskeriene rundt disse gjøres i samråd med lokale fiskere, industriaktører og tilknyttede organisasjoner. Sjømatbedriftene frykter med dette at særlig den mindre kystflåten står i fare for å bli underlagt reguleringer og begrensninger som både den større kystflåten, men også særlig utenlandske fiskefartøy ikke vil være underlagt.

Statsforvalteren i Rogaland foreslår at definisjonen utvides ved å fjerne “revbyggende” og skriver *“Dersom hensikten med forskriftsendringa er å auke tryggleiken til betydelege korallførekomstar i norske farvatn bør også dei ulike formane av korallskog inkluderast. Ved å ta ut termen revbyggande frå framlagt forskriftsendring vil større bestandar av korallskog bli inkludert. Denne minimale endringa av ordlyd vil kunne ha stor betydning for økosystemet assosiert med større korallførekomstar i norske fjordar og havstrøk”*. De viser til OSPARs liste og at korallhager bør inkluderes i definisjonen for å få med rødlistens hardbunnskorallskog, grisehalekorallbunn, bambuskorallskogbunn. I OSPAR avtalen 2008-07 vart korallhagar inkludert på lista over truga og/eller nedadgåande arter og habitat. Norge, som ein del av OSPAR, bør etter vår vurdering difor inkludera naturtypene hardbotnkorallskog (NT), Grisehalekorallskogbotn (EN) og Bambuskorallskogbotn (EN) i definisjonen over den utvalde naturtypen”.

Behov for informasjon og veiledning

BirdLife Norge peker på kunnskapsmangler rundt påvirkningsfaktorer, spesielt stedsspesifikke prosjekt. Kumulative effekter er vanskelige å vurdere i ulike saker og mener at det er overhengende fare for at prioriteringen av korallrev som UN i for mange saker ikke vil nå ønsket effekt på grunn av fraværende/manglende forståelse om stressfaktorer på marine økosystem samt følge av svakheter knyttet til sviktende konsekvensutredninger og innsigelsesrett fra Statsforvalter.

Selv om mange korallområder i Fredrikstad kommune er innenfor områder som er omfattet av annet vern i dag, påpeker man at det er svært viktig med et godt informasjonsarbeid for at det skal bli enklere for brukerne å forstå hvilke bestemmelser som gjelder for de ulike områdene. Bakgrunnen er at områdene omfattes av flere forskrifter.

Sjømat Norge mener det må utarbeides bedre metoder for overvåkning av oppdrettslokaliteter på hardbunn og foreslår at det utvikles en standard for hardbunns-undersøkelser og at havbruksnæringen naturlig vil være delaktig i utvikling av denne.

Metodikk for hvordan slike vurderinger skal gjøres, bør utvikles med klare retningslinjer og tas inn i fremtidig revisjon av NS 9410. Næringen har tatt initiativ til et forskningsprosjekt gjennom Fiskeri og havbruksnæringens forskningsfinansiering (FHF) på dette.

Næringsmessige og administrative konsekvenser av forslaget

Statsforvalteren i Nordland, ber om at manglende kunnskap om næringsmessige konsekvenser av forslaget ikke tillegges for stor vekt i avgjørelsen, så lenge den økonomiske verdien av alle økosystemtjenester som korallrevene har, inkludert den indirekte positive effekten på fiskerinæringen, også er ukjent.

Det er ikke kommet innspill fra kommunene som tyder på konflikt med fiskeri- og havbruksnæring og forekomster med korallrev. For eksempel har Fredrikstad kommune forspurt Norges Fiskarlag, Norges Kystfiskarlag, Norges Fritids- og Småfiskerforbund og Norges Fritids- og Småfiskerforbund avd. Onsøy/Råde om innspill til hvordan innføring av forskriften kan ha konsekvenser for næringen, og hva lokalitetenes betydning for fiske er. Fredrikstad kommune har ikke mottatt noen innspill, og sier de ikke har kjennskap til hvordan den foreslåtte forskriftsendringen vil påvirke næringen.

Fiskeridirektoratet uttaler at "Når det gjelder akvakultur så er det lagt til grunn at gjeldende virkemidler, det vil si både akvakulturloven og forurensningsloven inneholder tilstrekkelige virkemidler til å beskytte korallrev. Dette betyr at utvelgelsen ikke vil påvirke vurderingene av saker på dette feltet. Utvelgelsen vil ha betydning for arealplanleggingen og Fiskeridirektoratet benytter anledningen til å peke på behovet for kartlegging til bruk i slike prosesser. Det er nødvendig for å oppnå for målet med utvelgelsen".

Sjømat Norge mener det viser hvor viktig det er å utvikle kunnskapsgrunnlaget før en treffer beslutninger som kan få konsekvenser for næringslivet. Høringsnotatet sier at «Eventuelle kostnader for akvakulturnæringen er ukjente.» Det framgår ikke om KLD faktisk har forsøkt å innhente eller beregne kostnader knyttet til konsekvenser for akvakultur av forslaget om korallrev som utvalgt naturtype. Sjømat Norge er sterkt kritiske til at forskriftsforslaget framsettes uten noen nærmere forsøk på å gjøre økonomiske vurderinger for berørte næringsaktører. Samtidig får departementet ros

for at det i høringsnotatet spesielt inviteres til å gi innspill som nettopp kan bidra til å belyse de næringsmessige konsekvensene av forslaget.

Sjømat Norge har derfor innhentet estimerte kostnader knyttet til kartlegging av korallforekomster, og direkte og indirekte økonomiske konsekvenser dersom eksisterende lokaliteter må nedlegges. De har her vurdert ulike eksempler som viser betydelige kostnader. Kostnader for dokumentasjon av lokalitet er beregnet til 500.000, -. Eksemplet som gis er en klarert lokalitet som trekkes tilbake og det må investeres i ny og en får tap av produksjon, som her er beregnet til 237 millioner kr.

Oljedirektoratet viser til at Vedlegg 6 belyser petroleumsvirksomhet som en av flere næringer som påvirker korallene negativt, og foreslår ytterligere tiltak og enda strengere krav for virksomheten. De mener påvirkningen fra denne næringen er lav da virksomheten er strengt regulert. Koraller er også en sentral del av konsekvensutredningen (PUD/PAD del 2) inkludert bunnkartlegging ifm. valg av rørtrase. I tillegg er det begrenset petroleumsvirksomhet innenfor 12 nautiske mil.

Equinor støtter forslaget om at korallrev gjøres om til utvalgt naturtype. Equinor etterlever en systematisk og streng praksis for operasjoner i korallområder på hele den norske kontinentalsokkelen. Korallrev vil eventuelt ha regulatoriske konsekvenser. De ser positivt på å styrke den tverrsektorielle beskyttelsen av nevnte naturtyper og viser til at korallrev som utvalgt naturtype vil eventuelt ha regulatoriske konsekvenser for eksisterende og fremtidige offshorebaserte virksomhet. De påpeker at forskriften og endringsforslaget gjelder formelt kun i norsk territorialfarvann, ut til 12nm. Her er det i hovedsak fremtidige kabel- og transportrørprosjekter som berøres.

Norges vassdrags- og energidirektorat støtter departementets høringsforslag med utvelgelsen av korallrev da de har egne prosesser innen energisektoren og er forberedt på å håndtere prioritert art og utvalgt naturtype og viser i sin uttalelse av 10. juni 2022 at de foreslåtte endringene til dels er et resultat av tidligere samarbeid i direktoratsgruppa knyttet til trua natur. NVE antar at naturtypen korallrev på sikt kan bli aktuell, spesielt knyttet til havvindprosjekter. Forskriftsendringen vil kunne medføre eventuelle merarbeid i form av regeletterlevelse. Forskrift vil kunne medføre eventuelle tilpasninger av prosjekter for bedre ivaretagelse av disse naturtypene. NVE mener samtidig at det er nødvendig for å nå mål om bevaring av naturmangfold.

Sametinget støtter formålet om å ivareta korallrev som viktige områder for marine økosystemer og naturmangfold. Det fremstår uklart for Sametinget hvordan forbudet mot fiskeri er hjemlet i loven. Det fremstår også som uklart hvilke konsekvenser et slikt forbud vil få for tradisjonelt samisk fiskeri i kyst- og fjordområder. Dette er særlig tilfelle der man ved senere kartlegginger kan avdekke flere områder som kan inngå i kategorien «korallrev». Det er ikke tydelig hvordan et slikt forbudsområde ville bli praktisert, dersom områder ikke kartfestes. Sametinget anmoder departementet om å redegjøre nærmere begrunnelsen og hjemmelen og i tillegg redegjør konsekvensene for tradisjonelt samisk fiskeri.

Viken fylkeskommune har gitt tilbakemelding på næringsmessige konsekvenser av forslaget og uttaler at Korallrevene er høyt på listene over utvalgte naturtyper. Samtidig er det større usikkerhet og kunnskap om forekomstene under vann, sammenlignet med hva vi ser og vet om UN på land. Forarbeidene viser til at det er vanskelig å kvantifisere de alternative kostnadene knyttet til tiltak i sjø. Fra et næringsperspektiv vil områdevern kunne hindre fiskeri og enkelte typer akvakultur. Det medgår både tid for mannskapene og driftsutgifter for fiskefartøy når de får forlenget «reisevei» uten å kunne drive aktivt fiske.

Spesifikke merknader:

Equinor har i de siste ti år utviklet en streng praksis sammen med bransjen og konsulenter, basert på erfaring og vitenskapelige studier. Praksisen inkluderer kartlegging, spredningsmodellering, risiko- og tiltaksvurdering i forbindelse med boreoperasjoner, anker-operasjoner og plassering av infrastruktur i forbindelse med utbyggingsprosjekter, inkludert trasevalg for kabler og transportrør. Equinor skal minimere risiko for skade på korallrev som følge av partikkeleksponering og mekanisk påvirkning med omfattende kartlegging og studier av havbunnen med grunnlagsundersøkelser i forkant, miljøovervåking under drift og risikobasert tilnærming for ytterligere undersøkelser ved etterlatelse. I tillegg er det begrenset petroleumsvirksomhet innenfor 12 nautiske mil. Koraller er også en sentral del av konsekvensutredningen PUD/PAD del 2) inkludert bunnkartlegging ifm valg av rørtrase.

6.2 Typisk høgmyr

Generelle merknader:

Artsdatabanken, Avfall Norge, BirdLife Norge, Equinor ASA, Fredrikstad kommune, Frøya kommune, Kvam herad, Landbruksdirektoratet, Nordland fylkeskommune, Nordre Follo kommune, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Kommunalteknisk Forening, Olje- og energidepartementet, Riksantikvaren, Sabima, Statsforvalteren i Innlandet, Statsforvalteren i Møre og Romsdal, Statsforvalteren i Nordland, Statsforvalteren i Oslo og Viken, Statsforvalteren i Trøndelag, Statsforvalteren i Rogaland, Tekna, Trøndelag fylkeskommune, Ullensaker kommune og Verdens naturfond WWF stiller seg positive til at typisk høgmyr får status som utvalgt naturtype.

Ingen av høringsinstansene som har gitt innspill uttaler at de er negative til forslaget om å gjøre typisk høgmyr til utvalgt naturtype.

Mange stiller seg positive

Mange gir generell støtte til virkemidlet utvalgte naturtyper og til forslaget om å bruke det på typisk høgmyr. For eksempel mener Riksantikvaren det er positivt at det iverksettes tiltak for å sikre truede naturtyper gjennom utvalgte naturtyper i naturmangfoldloven. Trøndelag fylkeskommune stiller seg bak forslaget fordi hensynet til naturmangfold og klima vurderes som viktigere enn konsekvensene som forskriftsendringen vil få for andre interesser. Norsk kommunalteknisk forening viser til at viktige naturtyper forsvinner i høyt tempo både i verden og i Norge, og mener det er meget viktig at myndigheter sikrer et godt regelverk for å ivareta sårbare naturtyper. WWF mener at utvalgt naturtype er et viktig verktøy for å styrke beskyttelsen av norsk natur, og BirdLife Norge mener generelt at utvalgt naturtype er et godt egnet grep for å bremse tapet av særlig viktig natur. Equinor er positive til målet med høringsforslaget om å styrke den tverrsektorielle beskyttelsen av naturtypen.

Flere beskriver også verdiene av naturmangfold generelt og typisk høgmyr spesielt, og kunnskap om tap og forringelse av naturmangfold, både globalt og i Norge. Avfall Norge viser til at det

internasjonale naturpanelet påpeker at endret bruk av arealer er det som påvirker naturen mest. Statsforvalteren i Innlandet fremhever at høgmyrene ofte er viktige leveområder for flere rødlistede plante- dyre- og insektarter, og har derfor stor betydning for bevaring av naturmangfold ut over selve naturtypen. Videre viser flere til hvordan forslaget om nye utvalgte naturtyper vil kunne bidra til å oppnå bærekraftsmålene og nasjonale mål for naturmangfold. For eksempel fremhever Nordland fylkeskommune at de er opptatt av å ta vare på biologisk mangfold, og at det i arealpolitiske retningslinjer i fylkesplanen for Nordland, er lagt vekt på at viktige naturområder forvaltes slik at områdenes kvalitet ikke forringes.

Landbruksdirektoratet bemerker at siden det er snakk om myr (våtmark), tar skogbruket allerede hensyn gjennom skogsertifiseringssystemet. Forskrift om nydyrking ble i 2020 endret slik at nydyrking av myr er forbudt. Dette forbudet gjelder fortsatt. Naturtypen trues imidlertid også av andre inngrep enn landbruk, noe som gjør det nødvendig å ta i bruk flere virkemidler. Landbruksdirektoratet har forståelse for dette. I direktoratsgruppa (for trua natur) var Landbruksdirektoratet positiv til at korallrev og typisk høgmyr skulle vurderes videre for status som utvalgte naturtyper. De forutsatte imidlertid at konsekvensene for sektorinteressene skulle utredes. Videre at forekomstene til naturtypene skulle være tydelig avgrenset og mulig å kartfeste på en slik måte at det er mulig for kommune og grunneier å forholde seg til dem. De viser videre til at det i høringen er gjort rede for prioriteringens konsekvenser for landbruket. Landbruksdirektoratet vurderer at de negative påvirkningene på landbruksdrift vil være beskjedne sett i et nasjonalt perspektiv. Det kan likevel være negative konsekvenser for enkeltbruk og for noen skogeiere som driver i områder tett opp mot lokaliteter av typisk høgmyr.

Norges vassdrags- og energidirektorat viser til at NVEs egne prosesser innen energisektoren er rigget for å håndtere utvalgt naturtype. Eventuelle forekomster av disse naturtypene i kommende utbyggingssaker vil kunne føre til merarbeid i form av regeletterlevelse. Forskriftsendringen vil kunne medføre eventuelle tilpasninger av prosjekter for bedre ivaretagelse av typisk høgmyr. NVE mener samtidig at dette er nødvendig for å nå mål om bevaring av naturmangfold. Olje- og energidepartementet støtter høringssvaret fra NVE og har ut over dette ingen ytterligere merknader.

Direktoratet for mineralforvaltning viser til at de ga en uttalelse til forslaget i juni 2021, hvor de vurderte at forslaget ikke ville medføre særskilte utfordringer for å ivareta mineralforekomster eller fremtidige muligheter for verdiskaping. Grunnlaget for vurderingen var at det er relativt få overlappende områder med typisk høgmyr og viktige mineralske ressurser. Direktoratet for mineralforvaltning har gjort en ny gjennomgang i forbindelse med denne høringen, og ikke avdekket nye forhold som gir grunnlag for å gjøre en ny vurdering.

Statsforvalterne stiller seg positive til forslaget. Statsforvalteren i Trøndelag deler departementets syn om at forslaget er viktig for å ta vare på naturtyper i et langsiktig perspektiv. Statsforvalteren i Møre og Romsdal mener at forslaget om utvalgt naturtype vil gi et vesentligere sterkere fundament for å sikre lokalitetene i arealplanlegging og i saksbehandling etter ulike sektorlover. Statsforvalteren i Oslo og Viken erfarer at virkemidlet utvalgt naturtype er særlig effektivt og virkningsfullt for å ta vare på naturtyper som er truet av arealbruksendringer eller andre tiltak som forutsetter offentlig godkjenning.

Kommunene er også gjennomgående positive, og flere mener at utvelgelse av typisk høgmyr er et viktig bidrag i å ta vare på trua natur i plan og utbyggingsprosesser. Flere viser også til at forslaget vil kunne bidra til å oppfylle bærekraftsmålene.

Kartgrunnlag

Mange, bl.a. Viken fylkeskommune, Norsk kommunalteknisk forening, Statsforvalteren i Trøndelag og Statsforvalteren i Møre og Romsdal, ønsker videre arbeid med kunnskapsinnhenting, og trekker frem at det er viktig for grunneiere, tiltakshavere, planmiljø, kommuner, og sektormyndigheter med et lett tilgjengelig og godt kartgrunnlag. Statsforvalteren i Innlandet peker på at det trengs mer detaljert kunnskap til å vurdere forekomster opp mot hverandre og opp mot andre hensyn, samt vurdere virkemiddelbruk for enkeltforekomster. Statsforvalteren i Nordland, Nordland fylkeskommune og BirdLife Norge understreker at det er særlig behov for bedre oversikt over myr i Nord-Norge. Landbruksdirektoratet forutsetter at kartlegging av naturtypen er grundig og landsdekkende før utvelgelsen, da det ikke bør herske noen tvil om hvilke arealer som har status som utvalgt naturtype. Nordland fylkeskommune mener at det er behov for større grad av kartlegging før typisk høgmyr blir utvalgt naturtype, og ber om at staten tar kostnaden ved dette. De fremhever at for å kunne ta vare på naturtypen må det være bedre oversikt over hvor forekomstene er.

Handlingsplan

Ett tema som går igjen i flere innspill er handlingsplaner. Sabima påpeker at det mangler handlingsplaner for flere av naturtypene som allerede er utvalgt. De forventer at dette arbeidet kommer i gang nå, at det settes tydelige frister for når handlingsplanene skal være ferdige, og at de ferdige planene blir lett tilgjengelige. Tekna ber om at arbeidet med å utarbeide handlingsplaner for utvalgte naturtyper gis økt prioritet. WWF og Statsforvalteren i Innlandet mener at en handlingsplan for typisk høgmyr bør omhandle restaureringstiltak for naturtypen. Statsforvalteren i Innlandet mener også at en handlingsplan vil bidra til at det jobbes mer systematisk og bevisst med aktuelle tiltak, og at en slik langsiktig plan vil gjøre dette mer forutsigbart for forvaltningen.

Flere mener det burde vært gjort mer

I høringsuttalelsene etterlyser mange at det burde vært gjort mer for å ta vare på naturmangfoldet generelt, og typisk høgmyr spesielt, ut over forslaget om å gi typisk høgmyr status som utvalgt naturtype. Statsforvalteren i Innlandet, WWF og Avfall Norge mener det er viktig å vurdere andre virkemidler for typisk høgmyr i tillegg til utvalgt naturtype, og trekker fram at det er anbefalt flere virkemidler i beslutningsgrunnlaget for naturtypen. For eksempel fremhever Sabima, Statsforvalteren i Innlandet, WWF og BirdLife Norge økt bruk av områdevern. BirdLife Norge mener også at all gjenværende våtmark må beskyttes. Nordre Follo kommune mener også at gjenværende arealer med typisk høgmyr må sikres. Avfall Norge trekker særlig fram at regjeringen har varslet at de vil vurdere utfasing og avgift på torvuttak. WWF mener at det må innføres et generelt og strengere forbud mot grøfting av myr – det er for enkelt å få dispensasjon.

WWF og Sabima påpeker at arbeidet med utvelgelse av nye utvalgte naturtyper går for sakte, og at norske myndigheter er langt unna det omfanget som var intensjonen med dette verktøyet i naturmangfoldloven, og som Stortinget har etterspurt. Sabima peker på at særlig de naturtypene som er foreslått som utvalgte i hoveddokumentet for trua natur, bør komme raskt på høring. De etterlyser også at det settes i gang et «neste skritt» med utarbeidelse av beslutningsgrunnlag for flere naturtyper, og at prosessen nå bør kunne gå langt raskere. BirdLife Norge mener også at langt flere naturtyper bør få status som utvalgte naturtyper. De bemerker også formuleringer i Naturstrategien for våtmark, der man ønsker å stanse/bremse tap av all våtmark, og påpeker

betydningen av å gi all våtmark en prioritert status i den generelle arealforvaltningen. Tekna uttrykker bekymring for fremdriften i arbeidet med å ta vare på natur, og mener at takten må trappes opp. De vil be regjeringen styrke fremdriften i arbeidet med å følge opp beskyttelse av truede arter og naturtyper, i tråd med økt oppmerksomhet om dette internasjonalt, og påpeker at en slik opptrapping vil skape behov for økte bevilgninger.

Budsjettposter og behov for midler

Både Landbruksdirektoratet, flere statsforvaltere og Viken fylkeskommune peker på behov for økte budsjetttrammer som en forlengelse av utvelgelsen. Landbruksdirektoratet ser også positivt på at utvelgelsen av naturtypen kan medføre at naturtypen kan tillegges større vekt for tildeling av tilskudd. De mener at flere tiltak kan bidra til å forebygge påvirkning fra flere påvirkningsfaktorer, og er et nyttig virkemiddel i den store sammenhengen. Statsforvalteren i Trøndelag mener at kostbare restaureringstiltak for typisk høgmyr vil spise opp store deler av midlene som vanligvis går til tiltak for andre utvalgte naturtyper, og føre til dårligere oppfølging av disse. Statsforvalteren i Oslo og Viken peker på at det skal tas særlige hensyn til utvalgte naturtyper ved tildeling av tilskudd, og mener utvelgelse av typisk høgmyr vil kunne føre til en uthuling av den eksisterende tilskuddsordningen dersom den ikke samtidig medfører økte tilskuddsrammer. Viken fylkeskommune bemerker at omprioritering innenfor gjeldende budsjetter ikke er tilstrekkelig, i og med at aktuelle budsjetter allerede er presset. De mener at det er viktig å kunne ha midler i oppstartsfasen til informasjon og mobilisering, hydrologiske tiltak og lokal tilrettelegging – uten at midlene er hentet fra andre påtenkte klima- og miljøtiltak. Statsforvalteren i Trøndelag mener også at gjeldende budsjetttrammer generelt må økes for å ha en realistisk mulighet til å oppnå det nasjonale målet om at «ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres».

Flere statsforvaltere mener at tilskuddsordninga for trua naturtyper ikke er egna til å finansiere restaureringstiltak for typisk høgmyr, og at dette heller bør finansieres med restaureringsmidlene for myr og annen våtmark fra klima- miljødepartementets budsjett og/eller som tiltaksmidler for kommunene om dette skulle bli et virkemiddel. Statsforvalteren i Nordland mener også at denne ordninga bør åpnes opp for tiltak også utenfor verneområder.

Definisjon av naturtypen i forskrift og forvaltning av områdene

Flere viser til at forekomster av typisk høgmyr kan ligge i tilknytning til andre myrtyper og at disse til sammen utgjør et myrkompleks og et hydrologisk system som er sårbart for inngrep. Artsdatabanken poengterer at det er viktig at dette tas i betraktning ved eventuelle inngrep i tilknytning til de utvalgte torvmarksformene. Sabima mener det er viktig at forskriften tar høyde for dette. WWF mener at den utvalgte naturtypen i slike tilfeller må inkludere hele myrkomplekset, og at tiltak og handlingsplaner må inkludere hensynsområder rundt naturtypen som utgjør en tilstrekkelig buffer mot negativ påvirkning.

Behov for informasjon og veiledning

Flere påpeker behov for informasjon og veiledning overfor grunneiere og kommuner, for å sikre at de har den nødvendige kunnskapen til å planlegge og ta beslutninger på riktig grunnlag framover.

Statsforvalteren i Innlandet mener at oppfølging av kommunene når det gjelder håndtering av regelverket vil være avgjørende for at utvalgt naturtype skal fungere som virkemiddel.

Næringsmessige og administrative konsekvenser av forslaget

Sametinget savner en redegjørelse av hvilke konsekvenser forslaget har for samisk naturbruk her under bruk som reinbeite og utmarkshøsting. Det kommer ikke fram i høringsnotatet om utpeking av typisk høgmyr som utvalgt naturtype vil medføre begrensninger for tradisjonell samisk bruk. Sametinget anmoder at departementet redegjør hvilke konsekvenser forslaget vil ha for samisk reindrift og utmarksbruk.

Norges vassdrags- og energidirektorat vurderer at typisk høgmyr først og fremst er relevant for vindkraft- og kraftlinjetiltak, og antar at naturtypen bare unntaksvis vil være relevant for vannkrafttiltak de behandler.

Landbruksdirektoratet viser til at det er gjort rede for prioriteringens konsekvenser for landbruket i høringsnotatene. Landbruksdirektoratet har ikke kartlagt hvor mye skog som er inkludert i nevnte forekomster av naturtypen, men det er grunn til å anta at det ikke er snakk om store arealer, og at dette er arealer som sannsynligvis er lite aktuelle for aktivt skogbruk.

Videre anfører de at en utvelgelse vil medføre at skog- og jordbrukstiltak i tilknytning til naturtypen vil være meldepliktige etter naturmangfoldloven §§ 53 og 54. Hvor inngripende disse konsekvensene vil bli for drivere og for forvaltningen, avhenger imidlertid mye av hvilke typer tiltak som vil være meldepliktige, og hvor langt utenfor forekomstarealet en slik meldeplikt vil strekke seg. Landbruksdirektoratet forutsetter derfor at naturtypen tas inn i arbeidet med utvikling av veileder for meldepliktige jord- og skogbrukstiltak i tilknytning til utvalgte naturtyper, jf nml §54 og 55.

Nordland fylke anbefaler at konsekvenser og omfang for ulike deler av næringslivet synliggjøres i forbindelse med en innlemming av typisk høgmyr i forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven.

Viken fylkeskommune ser at det kan være positive næringsmuligheter. De mener det er mulig å se for seg at sjeldne naturtyper inngår i attraktive reisemål framover og at det kan knyttes reiselivsnæring til dette. De finner at enkelte kommuner som Aurskog-Høland og Marker har konsentrerte og betydelig flere forekomster enn kommunene i Viken generelt, og mener det bør finnes virkemidler til å finne og støtte «pilotkommuner» for å utvikle spisskompetanse på bruk og ivaretagelse av typisk høgmyr. Viken fylkeskommune ser at det i enkelte tilfeller vil være motstrid mellom ønsker om utbygging eller samferdsel og behov for ivaretagelse av utvalgte naturtyper. De støtter tankene i forarbeidet om at dette løses på en balansert måte gjennom gode lokale prosesser og dagens bruk av Naturmangfoldloven og PBL.

Norske Torv og Jordprodusenters bransjeforbund mener at på arealer der det er startet opp torvuttak, er den beste utnyttelsen av arealet å høste torv til det ligger igjen et torvlag på ca 30 cm. De viser til at høringsdokumentene sier at det ikke legges opp til et beskyttelsesnivå som innebærer at pågående næringsvirksomhet må opphøre eller bli vesentlig vanskeliggjort. Med bakgrunn i det, går de ut fra at de fortsatt kan høste torv på de arealene de disponerer, og foreta nødvendige/ønskede tiltak når arealene er høstet ferdig.

Forbundet viser til at drift av torvmyrer gir norske arbeidsplasser innen transport og distribusjon/salg av produktene og dyrking av pry- og nyttevekster. De mener driften gir gode bidrag til økt

selvforsyningsgrad og matvaresikkerhet, og fortgang i det grønne skiftet og sirkulær økonomi ved at man kan nyttiggjøre seg ulike komposter og biorester på en veldig god måte ved å blande dem inn i torv. Videre mener de at driften gir økonomiske bidrag til grunneiere på arealer som tidligere ble sett på som mer eller mindre unyttige.

Avfall Norge støtter tiltak for økt bruk av resirkulerte produkter i stedet for jomfruelige produkter, og mener dette også bidrar til regjeringens varslede omlegging av norsk økonomi som skal ivareta klima og miljø for kommende generasjoner. Avfall Norge viser også til alternative substrater til torv, som det er stor og økende tilgang på.

Verdens naturfond WWF viser til at naturpanelet fremhever arealbruksendringer som den største påvirkningsfaktoren for naturmangfold, og til det nasjonale miljømålet om at «ingen arter og naturtyper skal utryddes og utviklingen til trua og nær trua arter og naturtyper skal bedres.» Videre påpeker de at Klima- og miljødepartementet allerede har foretatt kost/nytte-vurderinger av relevante tiltak i forslaget. I denne konteksten mener de at det er problematisk å veie kortsiktige økonomiske hensyn opp mot naturhensyn, og at økonomiske vurderinger heller må være basert på et langtidsperspektiv som inkluderer at naturen og dens goder er avgjørende for fremtidig økonomi og kostnader for samfunnet.

Spesifikke merknader:

Artsdatabanken påpeker at navnet "typisk høgmyr" verken benyttes i NiN-systemet eller i rødlista for naturtyper. Ved framtidige vurderinger anbefaler de å benytte navn som etter NiN-systemet har gitte "NiN koder", for å sikre at vi snakker om de samme naturtypene. Statsforvalteren i Nordland mener at forslaget til forskrift hadde blitt enklere å forstå og tydeligere dersom NiN-kodene ble brukt. Statsforvalteren i Møre og Romsdal mener det er viktig at sammenhengene mellom forskriftsdefinisjonen av naturtypen og kartleggingssystemene er entydige. I dette arbeidet må en legge vekt på å fange opp lokaliteter som bakover i tid er kartlagt med ulike begrep og metodikk.

Forsvarsbygg peker på at det ved nedleggelse av skytebaner er krav om opprydding av forurensning. Dette kan igjen påvirke myrområder negativt. De anser det som viktig at det utarbeides gode retningslinjer og veiledning for hvordan ivareta både forurensningsloven og naturmangfoldloven i tilfeller der det kan oppstå konflikter mellom lovene.

Statsforvalteren i Oslo og Viken registrerer de at det er relativt høy aktivitet innen utbygging av landbruksveier som gjerne planlegges lagt i naturlig åpne områder som for eksempel myr. De mener derfor at en utvelgelse av naturtypen vil kunne bidra effektivt til å ta vare på denne.

Statsforvalteren i Nordland påpeker at det er mangler i innsynsløsninga i høringa. I "Høymyrer i Andøy kommune" er det for eksempel kartlagt en rekke myrkompleks som vil være omfatta av naturtypen. Statsforvalteren i Nordland ser også at ulike kartleggere kartlegger noe ulikt, og at det kan være behov for tydeliggjøring av kartleggingsinstruksen.

Sandefjord kommune stiller spørsmål ved om det er grunnlag for at Stokkemyra skal være registrert som typisk høgmyr, da det må legges til grunn at de opprinnelige naturverdiene ikke lenger er til stede.

Ullensaker kommune vurderer at det ikke er negative konsekvenser for kommunen av forslaget, og at de administrative konsekvensene av meldepliktordningen vurderes å være begrenset. De viser

også til at kommunen har satt i gang initiativ for å restaurere Jødahlsmåsan/Flakstadmåsan, og at de ønsker å være en grønn foregangskommune.

7 Direktoratets vurderinger

7.1 Korallrev

Generelle merknader:

Kartgrunnlag

Miljødirektoratet tar til etterretning at flere høringsparter peker på behov for mer kartlegging, med åpne og tilgjengelige løsninger. NIVA og Akvaplan-Niva påpeker i tillegg at NIN og økologisk kvalitet må benyttes. Miljødirektoratet er enig i at dette fortsatt skal legges i åpne innsynsløsninger. Innenfor gjeldende rammer for kartlegging, vil det ikke være realistisk å oppnå fullstendig kunnskap om hvor det er korallrev. Vi viser til føre-var-prinsippet i naturmangfoldlovens §9, som sier: “foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.” Vi mener derfor det ikke er grunn til å vente til naturtypen er fullstendig kartlagt før den blir gjort til utvalgt naturtype.

Kartlegging etter Natur i Norge NiN er per i dag ikke ferdig utviklet for naturtyper i sjø, men dette er i god prosess. NIN vil bli benyttet og med et tillegg på økologisk kvalitet når dette er klart metodisk. Miljødirektoratet og Fiskeridirektoratet utvikler en kartleggingsmetodikk som skal avdekke sårbart naturmangfold i nærheten av omsøkte lokaliteter. Generell kartlegging utføres av staten, men spesiell kartlegging kan pålegges etter sektorlovverket ved søknader om tillatelser etc. Fiskeridirektoratet peker særlig på at det er viktig at også veggrev blir med, og at det faktisk kan kartlegges, noe som er metodisk vanskelig i dag, se annet avsnitt.

Handlingsplan

Miljødirektoratet er enig med uttalelser om at det bør utarbeides en handlingsplan. Dette ligger også i forslaget til endring i forskrift om utvalgte naturtyper. Ferdige handlingsplaner skal ligge på Miljødirektoratets hjemmesider.

Vi sier oss enige i Sjømat Norges anmerkning om at handlingsplanen skal bidra til forutsigbarhet og retningslinjer for forvaltning, skjøtsel og tiltak.

Handlingsplanen for korallrev bør, etter Miljødirektoratets oppfatning, være en tverrsektoriell plan som også bør inkludere områder utenfor 12 nm. Også utenfor 12 nm arbeides det med å ivareta naturtypen i fiskeri og petroleumsvirksomhet.

Flere mener det burde vært gjort mer

Miljødirektoratet tar til etterretning at Sabima, BidLife Norge, WWF og Tekna mener at arbeidet med UN og truede naturtyper og vernearbeidet går for sent og ikke har fått en høy nok prioritering. Særlig pekes det på at naturtyper som er foreslått i hoveddokument Prosjekt trua natur, bør komme på

høring. De etterlyser en gjennomgang og evaluering av virkemiddelet UN. Innspillene tas til etterretning.

Budsjettposter og behov for midler

Miljødirektoratet jobber med dette under gjeldende styringssignaler og de økonomiske rammene som er tilgjengelige. Flere peker på behov for økte budsjetttrammer som en forlengelse av utvelgelsen. Miljødirektoratet opplever at mange gode søknader om tilskudd til tiltak for utvalgte naturtyper må avslås grunnet begrenset budsjett allerede i dag. Hvis ambisjonsnivået for utvalgte naturtyper skal videreføres, er det behov for ytterligere midler til nødvendige tiltak.

Definisjon av naturtypen i forskrift og forvaltning av områdene

Flere innspill peker på en litt dårlig og for lite omfattende definisjon. Akvaplan-Niva har foreslått at korallgrus inngår. Statsforvalteren i Rogaland foreslår at også korallskog inngår. Forslagene om å inkludere korallskog og korallgrus i den utvalgte naturtypen går imidlertid, slik vi ser det, utover det som har vært gjenstand for høring. Det ville betinget en endret definisjon. Miljødirektoratet tar innspillene til etterretning. Definisjonen er ikke endret i vår tilrådning.

Fiskebåt, Trøndelag fylkeskommune og Sjømatbedriftene ber om strenge kriterier så korallrev kan avgrenses. Dette mener vi er gjort i definisjonen. Forsvarsbygg og Fiskarlaget skriver at det må lages et kriteriesett for å vurdere viktigheten av det enkelte rev. Kriterier for verdivurdering vil etter hvert komme metodisk med økologisk kvalitet, men det skal ikke vurderes tatt inn i forskriften. Det skal ikke graderes på det som er definert som utvalgte naturtyper, jfr. uttalelsen fra Norges Fiskarlag om behovet for prioritering. Det skal heller gjøres ved utøvelse av næring og ved forvaltningsvedtak.

Fiskeridirektoratet mener definisjonen må tilpasses mulighetene for at revene er mulige å kartlegge med stor nok sannsynlighet. I konkrete akvakultursaker kan f.eks. veggrev vært problematisk å finne og kartlegge, hvilket kan medføre problemer hvis det oppdages i ettertid. Vi er enig i Fiskeridirektoratet at dette er et problem. Dette bør ses nærmere på og utredes av kompetent miljø, slik at man ikke etter en kartlegging får opp nye rev som ikke var der og som vil skape problemer for aktivitet i etterkant. Vi mener likevel ikke at dette gjør det nødvendig å utsette vedtak om utvalgt naturtype.

Når det gjelder minstestørrelse på 25 m² er dette ansett både for lite (Sabima) og for stort (Sjømatbedriftene). Forslaget har sitt opphav fra en ekspertgruppe fra NINA, HI og NGU, og vi mener det er en fornuftig størrelse for å ivareta også små rev og forekomster.

Til Sabimas anmerkning om at også korallrevene utenfor 12 nautiske mil skal beskyttes, tas det til etterretning, men at dette er litt utenfor dette forslaget. Det samme gjelder WWFs forslag om at naturmangfoldloven bør gjelde utenfor 12 nm.

Definisjonen endres ikke i vår tilrådning.

Næringsmessige og administrative konsekvenser av forslaget

Landbruksdirektoratet, Nordland fylkeskommune, Sjømat Norge og Sametinget mener at før det foreslås miljøtiltak må de næringsmessige konsekvensene av tiltaket utredes. Sjømat Norge har selv gjort et verdifullt innspill fra egen sektor, som også ble etterspurt i høringsnotatet. Viken fylkeskommune mener fiskeriene bør få kompensatoriske tiltak for næringsfisket.

BirdLife Norge og Statsforvalteren i Nordland mener næringsmessige konsekvenser ikke bør vurderes som viktige, all den tid det heller ikke vurderes verdier fra økosystemtjenester. Det etterspørres en

bedre metode for avveining mellom næring og miljø. Miljødirektoratet er enig i at gode metoder for slik avveining mangler, men at dette er gjort etter beste evne.

Å utrede konsekvenser for alle sektorinteresser synes svært vanskelig å gjøre. Miljødirektoratet minner imidlertid om at UN-ordninga i utgangspunktet er et hensynskrav, som forvaltes etter gjeldende sektorregelverk. Hensynet til den utvalgte naturtypen skal alltid veies mot andre relevante hensyn. Hvis ivaretagelse av et korallrev får svært store negative konsekvenser for næring i en konkret sak, er det ikke usannsynlig at man likevel vil få en tillatelse.

Uttalelsen med beregninger fra Sjømat Norge tas til etterretning som et verdifullt innspill i saken. Miljødirektoratet vil påpeke at eksemplene som nevnes av Sjømat Norge viser at det er viktig med god kartlegging av naturmangfold i forkant av etablering av ny virksomhet. Når søknader om klarering av akvakulturlokalteter vurderes, baserer forvaltning og søker seg på tilgjengelig og eksisterende kunnskap om forekomster av sårbart naturmangfold. Denne kunnskapen er i dag mangelfull.

Funn av sårbart naturmangfold i etterkant av at tillatelser er gitt er svært uheldig, og kan i ytterste fall medføre at tillatelser trekkes tilbake. KLD og NFD har derfor gitt Miljødirektoratet og Fiskeridirektoratet et felles oppdrag om å utvikle og foreslå en kartleggingsmetodikk som gir tilstrekkelig informasjon for å avdekke om det er forekomster av sårbart naturmangfold i nærheten av en omsøkt lokalitet. Kartleggingen skal tilfredsstillende forvaltningens kunnskapsbehov, samtidig som metodikken også bør være kostnadseffektiv slik at undersøkelsene kan inngå som et krav til forundersøkelsen for søknader om akvakultur. Vi viser i denne sammenheng til Havforskningsinstituttets to rapporter om kartleggingsmetodikk, samt at Sjømat Norge også har gitt innspill til metodikken.

Når det gjelder mulige konsekvenser av en omgjøring av tillatelse i enkeltsaker viser vi også til forurensningsloven § 18, som regulerer forurensningsmyndighetens mulighet til å omgjøre eller trekke tillatelser gitt i medhold av loven. Det følger av § 18 fjerde ledd at forurensningsmyndigheten ved slike avgjørelser skal ta hensyn til kostnadene en endring eller omgjøring vil påføre forurenseren og de fordeler og ulemper endring eller omgjøring for øvrig vil medføre.

Viken fylkeskommune mener det må kompenseres for et eventuelt tapt fiske. Alle sektorer kan ha merkostnader med å følge miljø- og bærekraftsmål, og dette kan ikke samfunnet dekke kostnadene med.

Andre avklaringer

Miljødirektoratet tar til etterretning Fiskeridirektoratets anmerkning om at også havressursloven, og ikke bare akvakulturloven, har regler for å beskytte korallrev. Vi merker oss feil i forslaget under kap. 6.1 der det står: "*Vedtaket betyr at det innføres en utvidet beskyttelse mot all type fiskeri som kan skade korallrev, som fiske med garn og line i rev-områder.*" Dette er ikke riktig. Forslaget medfører en utvidet beskyttelse mot bunntåling og annen bunnslepene redskap, men dette er allerede innført og har ingen direkte kostnader av betydning. Vedtak som utvalgt naturtype vil ikke medføre andre restriksjoner med hensyn til fiskeriene.

Til Meteorologisk institutts spørsmål om landbruk påvirkningsfaktor på korallrev, vil Miljødirektoratet vise til det faglige grunnlaget kommer fra prosjekt Trua natur fra 2018. NINA med ansvar for faglig utredning har ikke landbruk som egen påvirkningsfaktor. Artsdatabanken regner heller ikke landbruk som påvirkningsfaktor i Rødlista 2018. Vedlegg 6 har med "Andre (habitat-påvirkning kyst). Oppdrett, oppankring, avrenning fra land.", men landbruk er ikke nevnt her, og heller ikke i tiltakspakkene for oppfølging fram til 2035.

Miljødirektoratet merker seg at Oljedirektoratet mener forslaget ikke begrunnes etter punkt a-d i §52 i Naturmangfoldloven. Dette er svart ut i kapittel 4.1.

Miljødirektoratet merker seg også Sjømatbedriftenes anmerkning om at akvakultur ikke har store konsekvenser i form av fysisk påvirkning på bunnen ved forankring og utslipp. Vi mener dette faktisk kan være, og uten tiltak *er*, en påvirkningsfaktor, men er enig i at konsekvenser kan unngås i søknadsprosedyren og gjennom nye erfaringer som gjøres samt videre forskning på dette, med bidrag fra næringen. At korallrev blir utvalgt naturtype vil nettopp sikre at dette hensynet får tilstrekkelig vekt i søknadsbehandlingen.

Vedtak om utvalgt naturtype utløser ikke nye vernevedtak, jfr. Fiskebåts uttalelse. Dette gjelder også Sametingets anmerkning om hvordan et forbudsområde vil bli praktisert der områder ikke kartfestes og det fryktes en innføring av "forbudssoner" som ikke er hjemlet i havressursloven. Det skal ikke være noe problem å fiske i vannsøylen over korallrev. Disse innspill er antagelig kommet etter en beklagelig feil i forslaget der det sto at forslaget til utvalgt naturtype medførte ytterligere begrensninger på fiske ved korallrev, utover det som allerede er gjort ved havressursloven. Det gjør det ikke. Garn og line er ikke nært revene.

Miljødirektoratet merker seg Statsforvalteren i Trøndelags anmerkning om at marint vern etter naturmangfoldloven ikke ivaretar korallene godt nok da det fortsatt er lov å drive fritidsfiske og at kroker og fiskeutstyr setter seg fast i korallene. Fritidsfiskere må også følge havressurslovens bestemmelser. Forskriften om utvalgte naturtyper gjelder ikke områder som er vernet etter naturmangfoldloven kap. V, men spilles likevel inn videre.

Miljødirektoratet er enig i Fiskebåts anmerkning om at alle sektorer må bidra i ivaretagelsen av korallrev. Det forutsettes at sektorene tar sitt ansvar for naturtypen etter egen påvirkning etter aktsomhetsplikten med særskilt hensyn til forekomster av utvalgte naturtyper for å unngå forringelse av naturtypens utbredelse og forekomstenes økologiske tilstand.

Til Sjømatbedriftenes frykt for at den mindre kystflåten står i fare for å bli underlagt reguleringer som den større kystflåten herunder utenlandske fiskefartøy ikke vil være underlagt, så gjelder både havressursloven og naturmangfoldloven - også for utenlandske fartøy.

Til Sametingets spørsmål om hvordan forbudet mot all type fiskeri er hjemlet i loven, vil Miljødirektoratet vise til at forslaget om utvalgt naturtype ikke forbyr fiskeri, og at havressurslovens bestemmelser ivaretar hjemmelen. I forslaget om utvalgt naturtype sto det i forslaget at det ble ytterligere restriksjoner utover det som var etter havressursloven, men dette var feil og gjelder ikke. Dermed vil det heller ikke gjelde spesielle forbud som rammer fiskeri i kyst- og fjordområder, som følge av forslag til utvalgt naturtype, utover rammer som allerede satt av fiskeriforvaltningen.

7.2 Typisk høgmyr

Generelle merknader:

Mange stiller seg positive

Av høringsuttalelsene går det fram at forslaget har bred støtte blant berørte direktorater, statsforvaltere, kommuner samt flere organisasjoner og private foretak, og at ingen av instansene

har tydelige innvendinger til å gi typisk høgmyr status som utvalgt naturtype. Det er generelt stor forståelse for behovet for å ta vare på naturtypen, og økende aksept for og ønske om at myndighetene iverksetter tiltak og sikrer et godt regelverk for å ivareta denne og andre naturtyper.

Flere mener det burde vært gjort mer

Mange mener det bør gjøres mer for å ivareta typisk høgmyr og annen trua natur, ut over dette høringsforslaget. I høringsinnspillene ber flere instanser bl.a. om at flere virkemidler tas i bruk, at flere naturtyper blir utvalgte naturtyper, flere handlingsplaner for utvalgte naturtyper og bedre kartlegging. Miljødirektoratet jobber med dette under gjeldende styringssignaler og de økonomiske rammene som er tilgjengelige. Miljødirektoratet har nylig anbefalt for Klima- og miljødepartementet å videreføre prioritet til utvalgte naturtyper og prioriterte arter i oppfølgingen av trua natur, i tillegg til anbefalingene i oppfølgingsplanen for trua natur, gitt disse rammene.

Budsjettposter og behov for midler

Både Landbruksdirektoratet, flere statsforvaltere og Viken fylkeskommune peker på behov for økte budsjetttrammer som en forlengelse av utvelgelsen. Miljødirektoratet opplever at mange gode søknader om tilskudd til tiltak for utvalgte naturtyper må avslås grunnet begrenset budsjett allerede i dag. Hvis ambisjonsnivået for utvalgte naturtyper skal videreføres, er det behov for ytterligere midler til nødvendige tiltak.

Flere statsforvaltere har kommentarer til hvordan restaureringstiltak for typisk høgmyr bør finansieres. Miljødirektoratet tar innspillene til etterretning.

Definisjon av naturtypen i forskrift og forvaltning av områdene

Flere mener det er viktig å ta hensyn til at forekomster av typisk høgmyr kan ligge i tilknytning til andre myrtyper og at disse til sammen utgjør et myrkompleks og et hydrologisk system. Miljødirektoratet mener at det ikke er hensiktsmessig å håndtere dette i forskriften, og at definisjonen av naturtypen i forskriften må avgrenses til naturtypen slik den er definert for de tre torvmarksformene i rødlista. Miljødirektoratet vil her vise til at hensynet til forekomstenes økologiske tilstand, herunder artsmangfold knyttet til forekomstene, vil vektlegges ved fastsetting av meldepliktige tiltak for naturtypen samt i vurderinger etter naturmangfoldloven §53. Tiltak som vil bidra til å drenere eller på annen måte berøre forekomster av typisk høgmyr, er naturlig å vurdere opp mot disse reglene.

Kartgrunnlag

Mange påpeker behovet for fortsatt kartlegging av naturtypen og et entydig og lett tilgjengelig kartgrunnlag. Vi registrerer at Landbruksdirektoratet og Nordland fylkeskommune mener at naturtypen bør være hhv. godt, eller bedre, kartlagt før en utvelgelse. Miljødirektoratet viser til at typisk høgmyr er blant de naturtypene man har best kunnskap om utbredelse og forekomst for. Innenfor gjeldende rammer for kartlegging vil det for de fleste naturtyper ikke være realistisk å oppnå fullstendig kunnskap om dette. Vi viser også til at alle tre torvmarksformene som utgjør typisk høgmyr er sterkt trua (EN) på rødlista for naturtyper, og til føre-var-prinsippet i naturmangfoldlovens §9, som sier: "foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak." Vi mener derfor det ikke er grunn til å vente til naturtypen er fullstendig kartlagt før den blir gjort til utvalgt naturtype.

Næringsmessige og administrative konsekvenser av forslaget

Miljødirektoratet viser til at Klima- og miljødepartementet i høringsbrevet ba spesielt om høringsinnspill som kunne bidra til å belyse mulige næringsmessige konsekvenser av forslaget. Miljødirektoratet legger til grunn at omtalen av konsekvenser i høringsdokumentene sammen med de innkomne innspillene, samlet belyser konsekvenser for næring og sektorinteresser i tilstrekkelig grad. Omfanget av konsekvensene vil i stor grad avhenge av hvordan hensynet til forekomster vektlegges i de enkelte sakene, og summen av de enkelte sakene.

Miljødirektoratet er enige med Landbruksdirektoratet i at man som følge av en utvelgelse bør innlemme typisk høgmyr i det pågående samarbeidet mellom direktoratene om veiledning om meldeplikt for jordbruks- og skogbrukstiltak.

Når det gjelder innspillet fra Sametinget om samisk bruk, viser vi til at reglene om utvalgte naturtyper i utgangspunktet ikke legger noen plikter direkte på borgerne. Eventuelle begrensninger må følge av annet regelverk som allerede gjelder i dag. Miljødirektoratet kan dermed ikke se at det at typisk høgmyr blir utvalgt naturtype vil ha noen betydning spesielt for samisk utmarkshøsting og reindrift.

Miljødirektoratet vurderer at høringsinnspillene ikke belyser næringsmessige eller administrative forhold som gir grunnlag for å endre eller trekke forslaget om typisk høgmyr som utvalgt naturtype.

Behov for informasjon og veiledning

Miljødirektoratet er enige med Forsvarsbygg, Statsforvalteren i Innlandet og Viken fylkeskommune i at det er viktig med informasjon og veiledning til grunneiere og kommuner som følge av en utvelgelse av typisk høgmyr.

Spesifikke merknader:

Når det gjelder innspillene fra Artsdatabanken og Statsforvalteren i Nordland om bruk av NIN-koder i definisjonen av naturtypen, mener Miljødirektoratet at det er mer hensiktsmessig å bruke definisjonene som viser til de tre aktuelle, trua torvmarksformene i rødlista for naturtyper. Kartlegging er et kontinuerlig arbeid som gjøres etter til enhver tid gjeldende typeinndeling og metodikk. Vi mener definisjonen som har vært på høring er den som best favner den aktuelle trua naturen uavhengig av dette, og som samtidig ikke begrenser virkeområdet unødig til det som er kartlagt med dagens versjon av kartleggingssystemet. Ettersom en ny versjon av NIN, og dermed nye NIN-koder, er på trappene, ønsker vi ikke å legge opp til en definisjon som blir utdatert om få år. Vi er imidlertid enige med Statsforvalteren i Møre og Romsdal i at det er viktig at sammenhengene mellom forskriftsdefinisjonen av naturtypen og kartleggingssystemene er entydige. Vi legger til grunn at Artsdatabanken ved framtidige revisjoner av NIN-systemet og rødlista for naturtyper, oversetter mellom gamle og nye definisjoner av naturtypene, slik at naturtypene kan forvaltes ut fra eksisterende kartgrunnlag og gjeldende regelverk.

Statsforvalteren i Nordland påpeker at det er mangler i innsynsløsninga i høringa, og at det er kartlagt høgmyr på Andøya som vil være omfattet av den utvalgte naturtypen. Miljødirektoratet tar dette til etterretning. Vi er kjent med at det er kartlagt trua natur bl.a. i forbindelse med konsekvensutredninger, hvor kartleggingsdataene ikke er blitt lagt inn i nasjonale databaser. Det pågår et arbeid for å forbedre veiledningen til slike utredninger, slik at det blir bedre rutiner for dette framover. Miljødirektoratet vil påpeke at reglene om utvalgte naturtyper gjelder for alle forekomster som oppfyller definisjonen, selv om de for eksempel ikke er registrert i naturbase.

Sandefjord kommune stiller spørsmål ved om det er grunnlag for at Stokkemyra ved Sundland i Stokke skal være registrert som typisk høgmyr. Miljødirektoratet ser også at det er sannsynlig at denne forekomsten ikke i realiteten er en forekomst av typisk høgmyr nå, og at den trolig ikke burde vært med i innsynsløsninga.

Norskog mener at meldeplikt for tømmertransport på tele over typisk høgmyr vil være unødvendig byråkratisk. Miljødirektoratet mener at slike tiltak kan påvirke forekomster av typisk høgmyr, da tømmertransport kan være tung, og tele kan endre seg over tid og variere lokalt på myra. Kjørespor i våtmark kanalisere vannet og blottlegger torv. Miljødirektoratet vil derfor ha med denne typen tiltak inn i klargjøringa av hvilke tiltak som skal være meldepliktige.

Ved en inkurie ble ikke høringsnotatet sendt direkte til Norske Torv- og Jordproducenters bransjeforbund eller enkeltprodusenter av torv- og jordblandinger. Vi beklager dette, og er glade for at bransjeforbundet likevel fanget opp høringen og sendte inn høringsinnspill. Vi viser ellers til at høringsbrevet sier at alle som ønsker det kan uttale seg, selv om de ikke er oppført på listen over høringsinstanser, og at det ble oppfordret til å dele høringen med tilsluttede virksomheter eller samarbeidende organisasjoner.

Miljødirektoratet har ikke endret forslaget som følge av høringsinnspillene.

8 Økonomiske og administrative konsekvenser

Virkemidlet utvalgt naturtype vil bidra til langsiktig ivaretagelse av korallrev og typisk høgmyr og slik bidra til det nasjonale målet om å hindre utrydding og bedre tilstand for truet natur. Ordningen har karakter av en statlig retningslinje for bærekraftig bruk.

I beslutningsgrunnlagene for naturtypene (vedlagt høringsnotatet) vurderes generelt kostnader for tiltak og tiltakspakker der effekten eller måloppnåelsen er å flytte en naturtype en kategori ned på truethetsskalaen, eller eventuelt holde den på samme nivå som i dag. Det følger ikke direkte kostnader av å vedta korallrev og typisk høgmyr som utvalgte naturtyper.

For øvrig viser vi til kapittel 6 i høringsnotatet for beskrivelser av økonomiske og administrative konsekvenser av forslaget. Det er ikke kommet innspill i høringen som endrer bildet av konsekvensene av forslaget.

Den generelle betydningen av utvelgelsen følger av naturmangfoldloven §§ 53 – 56. Det ligger i bestemmelsene for virkemiddelet at hensynet til forekomstene skal vurderes i den enkelte sak gjennom forvaltning etter annet regelverk. Konsekvensene beror dermed på hvordan kommunene og andre myndigheter forvalter forekomstene og hvilke eier- og bruksinteresser som gjør seg gjeldende i de konkrete sakene.

Man kan likevel anta at utvelgelsen vil ha betydning for noen typer virksomheter, og at det vil kunne være administrative eller økonomiske konsekvenser knyttet til enkelte typer tiltak som kan berøre forekomster av disse naturtypene. Der hensynet til naturtypen får innvirkning på vedtak, kan det gi merkostnader som følge av at prosjekter og tiltak må tilpasses eller gjennomføres et annet sted. I slike saker blir verdien av å ivareta forekomsten vurdert som viktigere enn eventuelle merkostnader for tiltak.

Ulike utbyggingsprosjekter og næringsutvikling er de mest aktuelle interessene som må avveies mot hensynet til de utvalgte naturtypene, i tillegg til meldepliktige jordbruks- og skogbrukstiltak (gjelder typisk høgmyr).

En utvelgelse vil i seg selv ikke ha tilbakevirkende kraft på gitte tillatelser til tiltak som berører naturtypene. Status som utvalgt naturtype vil først og fremst ha betydning for nye tillatelser. Allerede i dag er det etter enkelte regelverk mulighet for å trekke en tillatelse på bakgrunn av ny kunnskap om skadevirkninger på naturmangfold. Status som utvalgt naturtype kan føre til at hensynet til korallrev og typisk høgmyr vektas tyngre enn før i slike tilfeller. Vi antar at omfanget av slike tilfeller vil være begrenset.

Det er ikke forventet nevneverdige økonomiske konsekvenser for kommunene. Eventuelle merkostnader for Statsforvalteren og andre statlige virksomheter dekkes innenfor gjeldende budsjettammer.

Vedlegg 1: Forslag til forskrift

Forskrift om endring i forskrift 13. mai 2011 nr. 512 om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven

Fastsatt ved kongelig resolusjon [...] med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr.100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 52, jf. §§ 53 til 56. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

I

I forskrift 13. mai 2011 nr. 512 om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven gjøres følgende endring:

§ 3 ny nr. 9 og 10 skal lyde:

9) korallrev. Med korallrev menes et havbunnsområde med revbyggende koralldyr i kolonier bestående av både levende og døde deler, som dekker minst 25 m². Korallrevet kan bestå av flere enkeltstående korallkolonier som sammen dekker minst 75 % av minsteområdet.

10) typisk høgmyr. Med typisk høgmyr menes myr der torva danner en markert forhøyning (kuppel) og der det øverste torvlaget kun får tilført næring fra nedbøren (ombrogen torv). Typisk høgmyr omfatter torvmarksformene konsentrisk høgmyr, eksentrisk høgmyr og platåhøgmyr.

§ 5 skal lyde:

§ 5 Handlingsplan

Det skal utarbeides handlingsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel og andre tiltak for naturtypene nevnt i § 3 nr. 1, 2, 3, 4 5, 6, 7, 8, 9 og 10.

II

Forskriften trer i kraft straks.